

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite

Asia

Valtiovarainministeriö lähettää kunnioittavasti eduskunnan suurelle valiokunnalle perustuslain 97 §:ssä tarkoitetun selvityksen Euroopan unionin komission antamasta talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja koskevasta suosituksesta. Suositukset ovat osa komission yhdenmukaistettua suuntaviivapakettia vuosille 2005-2008, jonka toisen osan muodostaa ehdotus työllisyysuuntaviivoiksi.

Valtiovarainministeri

Antti Kalliomäki

Apulaisosastopäällikkö,
finanssineuvos

Ilkka Kajaste

KOMISSION SUOSITUS TALOUSPOLITIIKAN LAAJOIKSI SUUNTAVIIVOIKSI VUOSIKSI
2005-2008; SELVITYS EDUSKUNNALLE

Jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja koskeva asiakirja, josta on säädetty perustamissopimuksen 99 artiklassa, on tärkein talouspolitiikan koordinaatioon väline EU-tasolla. Jäsenvaltioiden talouspolitiikkaa koskee yhteinen etu, minkä vuoksi niiden tulee sovittaa talouspolitiikkaansa yhteen noudattaen voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta. Perustamissopimus määrittelee, kuinka talouspolitiikan suuntaviivoja valmistellaan lähinnä komission toimesta ja kuinka neuvosto päättää asiakirjasta Eurooppa-neuvoston keskustelun jälkeen. Lisäksi perustamissopimus säättää, että suuntaviivoista annetaan tieto Euroopan Parlamentille.

Edellä esitetyn mukaisesti valtiovarainministeriö on laatinut nyt kolmannen kerran perustuslain 97 §:ssä tarkoitetun selvityksen komission suosituksesta jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi vuosille 2005-2008.

Komission suositus vuosien 2005-2008 suuntaviivoiksi

Komission suositus talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi nojautuu maaliskuun 2005 Eurooppa-neuvoston päätelmiin, jossa sovittiin uudesta kolmen vuoden mittaisesta lähestymistavasta. Komissio on tuonut tämän mukaisesti ensi kertaa neuvoston käsiteltäväksi yhdennetyn suuntaviivapaketin, joka koostuu sekä 99 artiklaan perustuvista talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista että 128 artiklaan perustuvista työllisyysuuntaviivoista. Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti talouspolitiikkojen yleisenä koordinoituvana talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen pitäisi vastaisuudessa kattaakin makro- ja mikrotalouspolitiikkojen koko kirjo sekä työllisyyspolitiikat, siltä osin kuin ne ovat vuorovaikutuksessa talouspolitiikkojen kanssa.

Talouspolitiikan laajat suuntaviivat varmistavat strategian kolmen osa-alueen välisen yleisen taloudellisen johdonmukaisuuden.

Lisäksi on sovittu, että talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen osalta sovelletaan nykyistä monenvälistä valvontaa. Kunkin kolmivuotissyklin päätteeksi yhdennetyt suuntaviivat, kansalliset uudistusohjelmat sekä yhteisön Lissabonin ohjelma uusitaan edellä kuvatun menettelyn mukaisesti siten, että lähtökohtana on komission strategiaraportti, joka perustuu kolmen edeltävän vuoden aikana saavutetun edistymisen kokonaisarviointiin. Kolmen vuoden sykli alkoi v. 2005 huhtikuussa, kun komissio esitti Eurooppa-neuvoston päätelmien pohjalta laaditut yhdennetyt suuntaviivat. Jäsenvaltioita on pyydetty laatimaan kansalliset uudistusohjelmansa syksyllä 2005. Komission suosituksen yhteydessä on todettu, että myös aikaisemmat vuosille 2003-2005 osoitetut suuntaviivat ovat edelleen voimassa. Toisin kuin aiemmin komission suositus suuntaviivoiksi ei sisällä maakohtaisia politiikkasuosituksia. Toisaalta komissio on ilmoittanut antavansa toukokuussa 2005 tiedonannon, johon sisältyy maakohtaisia politiikkahaasteita. Samalla komission tarkoitus on selvittää tarkemmin, kuinka kansallisia Lissabon-ohjelmia laaditaan ja kuinka niiden käsittely aiotaan järjestää EU-tasolla.

Talouspolitiikan laajat suuntaviivat –asiakirja koostuu kahdesta osasta, joista edellinen (osa A) sisältää makrotaloudelliset suuntaviivat ja jälkimmäinen (osa B) vastaavasti mikrotaloudellisia suuntaviivoja. Makrotaloudellisten suositusten tarkoitus on luoda edellytyksiä kasvulle ja työpaikkojen syntymiselle.

Osa A koostuu kuudesta suuntaviivasta, joista yksi on osoitettu ainoastaan euroalueen jäsenvaltioille. Ensimmäinen suuntaviiva koskee talouden vakauden varmistamista. Tätä tarvitaan, jotta työllisyyttä ja kasvupotentiaalia voidaan nostaa. Itse suuntaviiva-teksti painottaa keskipitkän aikavälin budjettitavoitteen saavuttamista ja suhdanteita kärjistävän talouspolitiikan välttämistä. Lisäksi maita, joiden ulkoinen tasapaino ei ole kestäväällä pohjalla, kehoitetaan vahvistamaan kilpailukykyään rakenteellisin uudistuksin ja finanssipolitiikan avulla. Viimeksi mainittu suositus koskee ennen muuta uusia jäsenvaltioita, joilla on huomattavia vaihtotasealijäämiä. Toinen makrotason suositus liittyy julkisen talouden kestävyYTEEN, jonka vahvistamiseksi jäsenvaltioiden tulisi vauhdittaa velkaantumisen alentamista, toteuttaa eläke- ja terveydenhoitouudistuksia sekä edistää työllisyysasteen ja työvoiman tarjonnan nousua. Suositus perustuu jo aiemmin v. 2001 hyväksyttyyn kolmihaaraiseen ikääntymisstrategiaan.

Kolmannessa suuntaviivassa kiinnitetään huomiota resurssien tehokkaampaan kohdentamiseen. Julkisia menoja tulisi kohdentaa kasvua edistäviin kohteisiin ja verorakenteita uudistamalla olisi lisättävä kasvupotentiaalia. Lisäksi makro- ja rakennepolitiikan yhteisvaikutusta olisi parannettava siten, että lisätään kokonaistaloudellisen kehikon joustavuutta ja sopeutumiskykyä globaalin kehityksen, teknologian muutosten ja suhdannevaihtelujen varalta (suuntaviiva 4). Lopuksi suuntaviivassa 5 kiinnitetään huomiota palkkakehitykseen ja siihen, että sen tulisi tukea vakautta ja kasvua. Nimellispalkkojen ja työvoimakustannusten nousun tulisi olla yhdenmukainen hintavakauden ja keskipitkän aikavälin tuottavuuskehityksen kanssa.

Viimeinen makrotason suuntaviiva koskee vain euroalueen maita. Sillä on tarkoitus myötävaikuttaa dynaamisen ja hyvin toimivan talous- ja rahaliiton kehitykseen. Tähän on kirjattu vielä täsmällisempi velvoite keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi. Tästä 0,5 %-yksikön vähimmäisnormista, joka koskee niitä maita, jotka eivät ole vielä saavuttaneet tavoitetta, sovittiin kevään Eurooppa-neuvostoa edeltäneessä ECOFIN-neuvostossa, jossa sovittiin vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamisesta. Lisäksi suuntaviivassa painotetaan hyvien aikojen hyödyntämistä julkisen talouden tilan kohentamisessa sekä korostetaan rakenteellisten uudistusten toteuttamista, jotta kilpailukykyä voitaisiin tehostaa.

Mikrotaloudellisten uudistusten tehtävänä nähdään Euroopan kasvupotentiaalin vahvistaminen. Edessä on haaste, joka liittyy väestön ikääntymiseen. Sen seurauksena kasvupotentiaalin arvioidaan hidastuvan puoleen. Tästä syystä on painotettava tuottavuuden kasvua, investointeja ja innovaatioita. Euroopasta olisi tehtävä kiinnostava investointikohde. Tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota erityisesti Lissabonin toimintasuunnitelmaan, jota rakenne- ja koheesiorahastojen tulisi tukea kohdistamalla erityinen huomio Lissabonin strategian kohteisiin.

Mikrotason suuntaviivoja on yhteensä yhdeksän. Viisi ensimmäistä liittyvät siihen, kuinka Euroopan kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta investointikohteena voidaan lisätä. Suuntaviiva 7 koskee sisämarkkinoiden laajentamista ja syventämistä. Jäsenvaltioiden tulisi vauhdittaa sisämarkkinadirektiivien täytäntöönpanoa, nopeutettava rahoitusmarkkinaintegraatiota, poistettava rajat ylittävien toimien veroesteitä sekä avattava julkisia hankintoja EU-alueella entistä tehokkaammin.

Suuntaviiva 8 korostaa Euroopan laajuisten kilpailullisten markkinoiden avaamista. Säädosperäisten ym. kilpailuesteiden poistamiseen tulisi kiinnittää huomiota ja tehostettava kilpailupolitiikan täytäntöönpanoa ja markkinoille pääsyn esteiden

tarkkailua. Valtiontukia olisi poistettava ja kohdistettava tukea horisontaalisesti. Olisi myös avattava verkostotoimialoja tehokkaalle Euroopan laajuiselle kilpailulle.

Jäsenvaltioiden odotetaan uudistavan sääntelyä ottaen huomioon hallinnolliset kustannukset (suuntaviiva 9). Lisäksi on panostettava yrittäjyyskulttuurin ja pientä ja keskisuurta yrittäjyyttä tukevan liiketoimintaympäristön aikaansaamiseen. Tämä koskee mm. rahoituksen saatavuutta, verotusta, innovaatiopotentiaalia, koulutusta (suuntaviiva 10). Suuntaviivassa 11 korostetaan eurooppalaisen infrastruktuurin kehittämistä ja rajat ylittävän verkostokilpailun edellytysten aikaansaamista. Tässä viitataan eurooppalaisiin infrastruktuurihankkeisiin ja ns. kasvualoitteen mukaisiin ensisijaisiin projekteihin.

Loput neljä mikrotason suuntaviivaa koskevat tietoyhteiskuntaa ja innovaatioita. Suuntaviivassa 12 painotetaan T&K-panostusten merkitystä. Jäsenvaltioiden tulisi edistää erityisesti yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaa parantamalla niiden toimintaedellytyksiä, aikaansaamalla tutkimuskeskuksia sekä edistämällä tutkijoiden vaihtoa ja liikkuvuutta. Seuraava suuntaviiva (13) liittyy innovaatiotoimintaan ja informaatioteknologian siirtoon ja sen hyödyntämisen edistämiseen. Lopuksi korostetaan ympäristönäkökulman huomioonottamista, luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä kasvun ja ympäristönsuojelun synergiaa (suuntaviiva 14). Synergia syntyy ennen muuta ympäristöystävällisen teknologian käyttöönotosta. Lisäksi painotetaan ympäristöteknologiaan koskevaan toimintasuunnitelmaan (ETAP) sisältyviä monia mahdollisuuksia kuten markkinaperusteisten instrumenttien, riskirahastojen, T&K-rahoituksen ja julkisten hankintojen hyödyntämistä sekä ympäristön kannalta haitallisten tukien poistamista.

Mikrotasolla viimeinen suositus liittyy Euroopan teolliseen perustaan. Jäsenvaltioiden tulisi kohdistaa huomio uusien teknologioiden ja markkinoiden kehitykseen. Tämä edellyttää sitoutumista Euroopan yhteisiin teknologia-aloitteisiin sekä yksityisen ja julkisen sektorin kumppanuuteen. Tätä tarvitaan erityisesti silloin, kun markkinoiden toimimattomuus on esteenä, edistämään alueellisten ja paikallisten osaamiskeskittymien syntymistä (suuntaviiva 15).

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 12.4.2005
KOM(2005) 141 lopullinen

2005/0057 (CNS)

**KASVUA JA TYÖLLISYYTTÄ KOSKEVAT YHDENNETYT SUUNTAVIIIVAT
(2005-2008)**

johon sisältyy

KOMISSION SUOSITUS

**jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikkojen laajoista suuntaviivoista (EY:n
perustamissopimuksen 99 artiklan nojalla)**

ja

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen suuntaviivoista (EY:n perustamissopimuksen 128
artiklan nojalla)**

(komission esittämä)

SISÄLLYSLUETTELO

Perustelut.....	3
1.1. Kasvun ja työllisyyden painoarvoa on lisättävä	3
1.2. Katse tulevaisuuteen	5
1.3. Yhdennetyt suuntaviivat (2005–2008)	6
1.4. Sisältö ja rakenne	8
1 osa – Komission suositus talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2005–2008).....	12
A jakso – Kasvua ja työllisyyttä edistävät makrotaloudelliset politiikat.....	13
A.1 Kasvua ja työllisyyttä edistävät olosuhteet luovat makrotaloudelliset politiikat.....	13
A.2 Dynaamisen ja toimivan euroalueen varmistaminen	16
B jakso – Euroopan kasvupotentiaalia lisäävät mikrotaloudelliset uudistukset	18
B.1 Euroopasta houkuttelevampi paikka investoijille ja työntekijöille.....	18
B.2 Kasvua osaamisella ja innovaatioilla.....	22
2 osa – Työllisyyden suuntaviivat (2005–2008)	25
LIITE.....	28
1 Useampien ihmisten houkuttelevaaminen työelämään ja pitäminen työelämässä sekä sosiaaliturvajärjestelmien nykyaikaistaminen	28
2 Työntekijöiden ja yritysten mukautumiskyvyn kehittäminen ja työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen.....	30
3 Lisäsijoittaminen inhimilliseen pääomaan parantamalla koulutusta ja taitoja	31

PERUSTELUT

Tässä tiedonannossa vahvistetaan ensimmäiset kasvua ja työllisyyttä koskevat yhdenmetyt suuntaviivat kaudeksi 2005–2008 vuoden 2005 keväällä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston pyynnöstä.

Perustelut kattavat niin talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista annetun komission suosituksen kuin työllisyyden suuntaviivoja koskevan neuvoston päätösehdotuksen.

1.1. Kasvun ja työllisyyden painoarvoa on lisättävä

Lissabonissa maaliskuussa 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston jälkeistä aikaa leimasi jyrkkä suunnan muutos. Optimistisia tulevaisuuden kasvumahdollisuuksia, arvopaperimarkkinoiden joustavuutta ja sijoittajien luottamusta uuteen tekniikan vallankumoukseen seurasi maailmantaloudessa epävarmuuden kausi. Tähän johtaneina syinä näyttävät olleen muun muassa dot.com-kuplan puhkeaminen vuonna 2001, maailmankaupan laskusuuntaus vuonna 2001, kirjanpitoskandaalit, terroristihyökkäysten aiheuttama geopoliittinen epävarmuus ja Irakin sota. Näiden tekijöiden luoma epävarmuus vaikutti yritysten ja kuluttajien luottamukseen vaimentaen kotimaista kysyntää. Tämän vuoksi joidenkin jäsenvaltioiden keskimääräinen vuotuinen kasvu jäi alle yhden prosentin vuosina 2001–2003.

Vuoden 2003 toiselta vuosipuoliskolta alkaen talous on alkanut vähitellen elpyä ja vaikka Euroopan unionin (EU) talouden suorituskyky tuotti pettymyksen vuoden 2004 toisella vuosipuoliskolla, komission tuoreimmissa ennusteissa povataan taloudellisen toiminnan lisääntymistä vuoden 2005 aikana. Historiallisen alhaiset korot sekä työllisyyden ja reaali-palkkojen kasvu edistävät oikeanlaisten olosuhteiden syntymistä kotimaisen kysynnän parantumiseksi.

Näissä olosuhteissa inflaatio on säilynyt kohtuullisena energianhintojen vaihtelusta huolimatta ja työllisyyden kasvu on myös ollut suotuisa maltillisen palkkakehityksen ansiosta.

Työttömyysasteen arvioidaan laskevan, vaikkakin hitaasti. Vuonna 2006 sen arvioidaan olevan 8,7 prosenttia. Vuonna 2003 arvioitu kokonaistyöllisyys on 62,9 prosenttia EU-25:ssä, mikä on huomattavasti alhaisempi kuin 70 prosentin tavoitetaso. Edistys naisten vähintään 60 prosentin työllisyysasteen tavoitteen saavuttamisessa on ollut hidasta. Tällä hetkellä se on 56,1 prosenttia EU-25:ssä, mutta sen odotetaan kasvavan. Ikääntyvien työntekijöiden työllisyysaste, joka hiljattain nousi hieman yli 40,2 prosenttiin, on kauimpana vuodeksi 2010 asetetusta 50 prosentin tavoitteesta. Työn laadun parantaminen on samana aikana edistynyt vaihtelevasti ja talouskasvun hidastuminen on kärjistänyt ongelmia sosiaalisen osallisuuden alalla. Pitkäaikaistyöttömyys nousi jälleen useiden vuosien laskun jälkeen ja vaikuttaa siltä, ettei se laske lähitulevaisuudessa.

Talouden elpyminen on riippunut suuressa määrin maailmanlaajuisen kasvun virkistymisestä ja maailmankaupan nopeasta kasvusta. Kun maailmantalouden kasvuvauhti saavuttaa

huippunsa ja hillitsee öljyn korkeampien maailmanmarkkinahintojen tukahduttavaa vaikutusta, kotimaisen kysynnän merkitys kasvun edistäjänä EU:ssa kasvaa.

Vaikka EU:n talouskasvun elpyminen uudelleen tulee toivottuna helpotuksena, talouden elpymisen hitaus on jatkuva huolenaihe. EU:n talous onkin monessa suhteessa kauempana nyt kuin se oli maaliskuussa 2000 tavoitteestaan tulla maailman kilpailukykyisimmäksi taloudeksi. Tätä taustaa vasten ja huolimatta siitä, että unionin kilpailijat kärsivät yleisesti samoista talouskriiseistä, Euroopan ja sen talouskumppanien kasvupotentiaalin välinen kuilu ei ole juurikaan kaventunut.

Ensimmäisenä syynä unionin talouden jatkuvaan alisuoriutumiseen on se, että sen **työpanos on edelleen suhteellisen alhainen**. Jäsenvaltioiden ponnistelujen ansiosta työllisyysaste kasvoi 61,9 prosentista vuonna 1999 62,9 prosenttiin vuonna 2003. Lissabonin tavoitteiden saavuttamisessa on kuitenkin huomattavasti parantamisen varaa erityisesti nuorten ja ikääntyvien työntekijöiden kohdalla. Suhteellisen alhainen työllisyysaste ja työtuntien suhteellisen vähäinen määrä osoittaa, että Euroopassa on käyttämätöntä työvoimaa. Huomattava osa potentiaalisesta työvoimasta on ilman työpaikkaa eikä pysty parantamaan elintasoja.

Toisena syynä EU:n heikkoon suorituskykyyn on sen **tuottavuuden alhainen kasvu**. Tuottavuuden kasvu on ollut laskusuuntainen useiden vuosikymmenien ajan. Viimeisten 10 vuoden aikana suuntaus on osittain johtunut siitä, että huomattava määrä heikosti koulutettuja työntekijöitä on palannut takaisin työelämään. Lasku johtuu kuitenkin pääasiassa siitä, että yritysinvestoinnit ovat vähäisiä, teknologinen kehitys ja innovointi on hidastunut ja tieto- ja viestintätekniikan leviäminen on suhteellisen hidasta. Vuosikymmenen vaihteen jälkeen työn tuottavuuden kasvu työtuntia kohti on edelleen hidastunut, mistä syystä työvoiman tuottavuuden kasvu on ensimmäistä kertaa moniin vuosikymmeniin alhaisempi kuin EU:n tärkeimpien kilpailijoiden keskuudessa. Tällä hetkellä yli kolmannes elintasoeroista (BKT:nä henkeä kohden) EU:n ja Amerikan yhdysvaltojen välillä johtuu tuntia kohden lasketun tuottavuuden eroista. Samalla kun tuottavuuden hidastuvaa kasvua koskevan suuntauksen kääntäminen on unionin tärkeimpiä kilpailukykyä koskevia haasteita, se on myös tärkeä keino kasvun lisäämiseen.

Kasvupotentiaalin ja työllisyyden lisääminen edistää merkittävästi kestävästä kehitystä ja sosiaalista koheesiota EU:ssa. Toisaalta sosiaalista ja ympäristöä koskevaa kestävästä kehitystä edistävillä politiikoilla turvataan dynaaminen ja korkean työllisyyden talous, jossa on mahdollista kehittää ja panna täytäntöön teknologioita, joilla turvataan tulevien sukupolvien elämänlaatu. Kasvun ja työllisyyden painoarvon lisäämisen ohella kautta 2005–2008 koskevat yhdenmetyt suuntaviivat antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden valita joustavasti parhaiten soveltuvia paikallisia ratkaisuja uudistustarpeisiin ja edistävät tällä tavoin kansallista vastuuta.

Lissabonin strategian uuden alun, sellaisena kuin sitä kuvataan näissä suuntaviivoissa, tavoitteena on löytää sopivia ratkaisuja näihin kehitystavoitteisiin. Tavoitteena on määritellä strategia, joka keskittyy suhteellisen heikkoon kasvuun ja uusien työpaikkojen puutteeseen. Tuote- ja työvoimamarkkinoiden perinpohjaiset uudistukset ovat olennainen osa tätä lähestymistapaa. Komission arviot osoittavat, että 1990-luvun toisella vuosipuoliskolla

tehdyt uudistukset lisäsivät kasvupotentiaalia lähes puolesta prosenttiyksiköstä kolmeen neljännekseen keskipitkällä aikavälillä. Kymmenen vuoden aikana BKT:n kasvu olisi näin ollen 7–8 prosenttia. Koska uudistustoimenpiteet ovat hyvin erilaisia ja eri alojen uudistukset täydentävät ja tasapainottavat toisiaan, passiivisuudesta aiheutuvia tarkkoja kustannuksia voi olla vaikea mitata, mutta ne ovat edelleen huomattavat.

Koska Lissabonin strategian täytäntöönpanossa ei ole edistytty riittävästi ja talous on elpynyt luottamuksen jatkuvan puutteen vuoksi ainoastaan kohtalaisesti, keskipitkällä aikavälillä on keskityttävä kasvuun ja työllisyyteen Euroopan unionin elinolojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi kestävä kehityksen tavoitetta noudattaen. Pidemmällä aikavälillä tämä painotus on vieläkin tärkeämpi valmistauduttaessa suuntauksiin, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi kasvun ja työllisyyden tulevaisuudennäkymiin. Väestön ikääntyminen aiheuttaa EU:ssa merkittäviä paineita julkiselle taloudelle ja työvoiman tarjonnalle. Komission arvioiden mukaan pelkästään ikääntyvän väestön vaikutus vähentää kasvupotentiaalia yhdellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2040 mennessä. Ulkoisesti globalisaatio johtaa siihen, että uusia maita liittyy kansainväliseen talousjärjestelmään. EU:n on käytettävä hyväkseen mahdollisuudet, joita nopeasti kasvavien markkinoiden avautuminen Aasiassa (esim. Kiinassa ja Intiassa) tarjoaa. Samaan aikaan EU:n on pystyttävä hyödyntämään uutta kansainvälistä työnjakoa, varsinkin kun Kiina alkaa erikoistua yhä enemmän korkean lisäarvon tuotteisiin ja Intia on kehittymässä ulkoistamisen maailmanlaajuisesti keskuksiksi. Suuria haasteita asettavat niin ikään resurssien niukkuus, hintojen epävakaus, ilmastonmuutos ja biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen.

1.2. Katse tulevaisuuteen

Yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi otettava nämä haasteet vastaan realistisen optimismin hengessä. Monet esimerkit onnistuneista uudistuksista ja talouden noususta todistavat, että muutos voi onnistua. Erityisen rohkaisevaa on, että yleisesti tunnustetaan haasteiden edellyttämien toimenpiteiden kiireellisyys. Unionin suuremman kasvun uralle saattavia uudistuksia halutaan jatkaa ja sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät tavoitteet saavuttaa. EU:lla on hyvät mahdollisuudet kehittää kilpailuetujaan entisestään. Onkin tärkeää, että toimia toteutettaessa pyritään **määrätietoisesti käyttämään hyväksi tätä potentiaalia ja lisäämään EU:n kansalaisten luottamusta.**

EU:n ja yksittäisten jäsenvaltioiden olisi tässä yhteydessä painotettava osaamiseen tehtäviä investointeja turvatakseen talouden dynaamisuuden ja koko Euroopan talouden elinvoimaisuuden. **Kasvupotentiaalin lisääminen ja tulevaisuuden turvaaminen edellyttää osaamistaloutta, joka perustuu inhimilliseen pääomaan, koulutukseen sekä tutkimus- ja innovaatiopolitiikkoihin.** Kestävä kasvu edellyttää myös väestön dynaamisuuden lisäämistä, sosiaalisen sopeutumisen parantamista ja **Euroopan nuorisoon kätkeytyvän potentiaalin** täysimääräistä hyödyntämistä kuten Eurooppa-neuvosto totesi eurooppalaista nuorisosopimusta hyväksyessään.

Sisämarkkinoiden päätökseen saattaminen ja terveen kilpailun edistäminen, suotuisan liiketoiminta- ja yritys ympäristön luominen, infrastruktuurien kehittäminen, sopeutumiskykyisten ja osallisuutta edistävien työmarkkinoiden luominen sekä osaamiseen perustuvat uudistukset luovat kaikki talouskasvua ja parantavat tuottavuutta. Ne kaikki

toteutuvat todennäköisimmin olosuhteissa, joissa harjoitetaan kasvua tukevia makrotaloudellisia politiikkoja.

1.3. Yhdennetyt suuntaviivat (2005–2008)

Vaikka nämä kysymykset edellyttävät uudistuksia unionin kasvupotentiaalin lisäämiseksi, samaan aikaan on säilytettävä terveet makrotaloudelliset politiikat, jotka tukevat uudistuspyrkimysten onnistumista. Yhteisymmärrys Eurooppa-neuvoston hyväksymän vakaus- ja kasvusopimuksen lujittamisesta ja täytäntöönpanosta edesauttaa näiden kysymysten käsittelyä johdonmukaisella tavalla finanssipolitiikan keinoin¹. Unionin kasvupotentiaalin lisääminen edistää kestävä kehityksen yleistavoitteen saavuttamista.

Yhdennetyt suuntaviivat ovat näiden painopistealueiden ilmentymä Euroopan tasolla. Ne ovat konkreettinen vaihe Lissabonin strategian uudelleensuuntaamisessa ja omaksumisessa.

Suuntautuminen uudelleen kasvuun ja työllisyyteen

Maaliskuussa 2005 kokoontunut Eurooppa-neuvosto **antoi Lissabonin strategialle uuden alun suuntaamalla sen uudelleen kasvuun ja työllisyyteen** Euroopan komission ehdotusten mukaisesti². Tällä päätöksellä valtion ja hallitusten päämiehet antoivat selkeän viestin unionin tulevien vuosien painopistealoista. Unionin onkin keskityttävä niin Euroopan kuin kansallisellakin tasolla näihin aihealueisiin ja toteutettava tarvittavat toimet osaamisen, houkuttavuuden ja työpaikkojen syntymisen edistämiseksi³.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä Lissabonin toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi unionin on ponnisteltava lujemmin kaikkien kansallisten ja yhteisön resurssien, rakennerahastot ja maaseudun kehittäminen mukaan luettuina, käyttöönottamiseksi, jotta tällä tavoin koituvaa synergiaa voidaan tehostaa. Lisäksi asiaan liittyvien sidosryhmien osallistuminen voi auttaa ymmärtämään rakenteellisten uudistusten tarvetta, parantaa täytäntöönpanon laatua ja lisätä Lissabonin strategiaan sitoutumista. Jäsenvaltioiden ja komission olisi käytettävä hyväkseen kaikki mahdollisuudet lisätä alue- ja paikallishallintojen, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista yhdennettyjen suuntaviivojen täytäntöönpanoon. Niiden olisi kuvattava yksityiskohtaisesti tällä alalla saavutettua edistystä Lissabonin strategiaan liittyvän raportoinnin yhteydessä.

Uudelleensuuntaamisen tehostamiseksi Eurooppa-neuvosto päätti lujittaa olemassa olevien mekanismien johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä käynnistämällä uuden hallintosityklin. Näillä parannuksilla yksinkertaistetaan huomattavasti menettelyjä sekä painopistealojen omaksumista ja täytäntöönpanoa kansallisella tasolla.

¹ Maaliskuussa 2005 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmiin liitetty kertomus (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=).

² KOM(2005) 24, 2.2.2004, ”Kasvua ja työtä Euroopan tulevaisuuden hyväksi. Uusi alku Lissabonin strategialle.”

³ Maaliskuussa 2005 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=).

Uusi hallintocykli

- Eurooppa-neuvosto pyysi ensinnäkin komissiota sisällyttämään kasvua ja työllisyyttä koskevan painopistealueen perustamissopimuksen 99 artiklaan perustuviin uusiin talouspolitiikkojen laajoihin suuntaviivoihin taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöön liittyvän ulottuvuuden taloudellisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi ja perustamissopimuksen 128 artiklaan perustuviin uusiin työllisyyden suuntaviivoihin. Näin nämä tärkeät välineet saatettiin vastaamaan kasvua ja työllisyyttä koskevia uudistetun Lissabonin strategian tavoitteita.
- Kokonaisvaltaista johdonmukaisuutta lujitettiin vielä **sisällyttämällä molemmat tekstit** samaan asiakirjaan, minkä ansiosta unioni ja jäsenvaltiot pystyivät esittämään selkeän strategisen vision EU:n haasteista makrotalouden, mikrotalouden ja työllisyyden aloilla.
- Yhdennetyt suuntaviivat tarjoavat yhteisölle ja jäsenvaltioille **vakaan ja johdonmukaisen kehyksen, joka mahdollistaa** Eurooppa-neuvostossa hyväksyttyjen ensisijaisten toimien **täytäntöönpanon**. Niitä käytetään myös valmisteltaessa **kansallisia uudistusohjelmia**, jotka jäsenvaltioiden on esitettävä syksyllä 2005. Tästä syystä niissä on määriteltävä konkreettiset toimenpiteet, jotka on tarkoitus toteuttaa (tai jotka on jo toteutettu) kasvun ja työllisyyden tukemiseksi kansallisella tasolla. Tässä yhteydessä kunkin jäsenvaltion on painotettava erityisesti sille luonteenomaisia haasteita.
- **Suuntaviivat ja niiden perusteella toteutettavat kansalliset ohjelmat laaditaan kolmen vuoden ajaksi** niiden täytäntöönpanon edellyttämän vakauden varmistamiseksi. Kansallisten ohjelmien olisi perustuttava kansallisella tasolla kunkin jäsenvaltion perinteiden mukaisesti toimivaltaisten parlamentaaristen elinten, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisten välillä käytyihin keskusteluihin. Tämä on erittäin tärkeää, jotta voidaan taata, että kaikki kyseiset toimijat omaksuvat ohjelmat.
- Suuntaviivoja voidaan tarvittaessa mukauttaa vuosittain perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat muuttaa kansallisia ohjelmiaan sisäpoliittisten tarpeiden mukaan.
- Suuntaviivojen johdonmukaisuuden tulisi näkyä myös kansallisissa ohjelmissa. Niinpä **yhteen yhteenvetoasiakirjaan olisi yhdistettävä kaikki** Lissabonin strategian kannalta olennaiset **kansalliset kertomukset**. Tämä koskee erityisesti työllisyyttä koskevia kansallisia kertomuksia, talousuudistusprosessia käsitteleviä ns. Cardiff-raportteja sekä avoimen koordinoitimenettelyn kattamia alakohtaisia täytäntöönpanokertomuksia. Näihin lasketaan kuuluviksi myös kansalliset strategiset suunnitelmat, jotka sisältävät rakennerahastojen ja koheesiorahaston ensisijaiset menot (sen jälkeen kun asetukset on hyväksytty)⁴. Kun raportointia yksinkertaistetaan, jäsenvaltiot pystyvät keskittymään paremmin täytäntöönpanoon.

⁴ Komissio esittää kansallisista uudistusohjelmista myöhemmin antamassaan tiedonannossa suuntaviivat siitä, miten seurantakertomukset voidaan yhdentää avoimeen koordinoitimenettelyyn ja rakennerahastojen strategiaan suunnitelmiin.

- Kansallisten uudistusohjelmien **täytäntöönpanosta** on laadittava **yhtenäiset seurantakertomukset** seuraavina vuosina (syksy 2006 ja 2007) ennen niiden korvaamista uusilla kansallisilla ohjelmilla, jotka perustuvat keväällä 2008 vahvistettaviin uusiin yhdennettyihin suuntaviivoihin. Näihin seurantakertomuksiin on sisällytettävä edellä mainitut alakohtaiset kertomukset.

Komissio aikoo esittää lähitulevaisuudessa tiedonannon, jossa tarkennetaan tiettyjä seikkoja, jotka auttavat jäsenvaltioita ohjelmien valmistelussa yhdennettyjen suuntaviivojen mukaisesti. Näihin seikkoihin voivat kuulua muun muassa kunkin jäsenvaltion kannalta olennaisimpien haasteiden tunnistaminen, yhteinen kehys ja muoto, olemassa olevien alakohtaisten kertomusten sisällyttäminen ja ohjelmien seuranta komissiossa.

Lisäksi komissio esittää kansallisten ohjelmien rinnalla toteutettavan ”yhteisön Lissabonin ohjelman 2005–2008”, joka sisältää kasvun ja työllisyyden edistämiseksi yhteisön tasolla toteutettavat kaikki toimenpiteet. Ohjelma kuvastaa komission kevään Eurooppa-neuvostolle antamaan tiedonantoon⁵ sisältyviä toimia ja erityisesti Lissabonin toimintaohjelmaan sisältyviä yhteisöä koskevia osuuksia⁶.

1.4. Sisältö ja rakenne

Koska makrotaloudelliset, mikrotaloudelliset ja työllisyyttä koskevat politiikat liittyvät toisiinsa ja niiden tulisi olla toisiaan vahvistavia, yhdennetyt suuntaviivat esitetään yhdessä yleisessä asiakirjassa, jossa on kaksi osaa.

1 osa – Talouspolitiikan laajat suuntaviivat

Yhdennettyjen suuntaviivojen tähän osaan sisältyy komission suositus talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista, joita sovelletaan kaikkiin jäsenvaltioihin ja yhteisöön. Koska kyseessä on yksi talouspolitiikan koordinoinnin tärkeimmistä välineistä, tässä osassa kuvataan Lissabonin strategian uutta alkua ja keskitytään talouspolitiikkojen osuuteen kasvun ja työllisyyden lisäämisessä.

Tässä osassa annetaan jäsenvaltioiden ja yhteisön makro- ja mikrotaloudellisia politiikkoja koskevia ohjeita aloilla, joilla kasvun ja työllisyyden parantamismahdollisuudet ovat suurimmat. A jaksossa käsitellään makrotaloudellisten politiikkojen osuutta. B jaksossa keskitytään toimenpiteisiin ja politiikkoihin, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on toteutettava tehdäkseen Euroopasta houkuttelevamman paikan investoida ja työskennellä sekä lisätäkseen kasvun edellyttämiä osaamista ja innovaatiotoimintaa.

Näiden suuntaviivojen täytäntöönpanemiseksi tarvittavat poliittiset toimenpiteet ja rakenteelliset uudistukset hyötyvät merkittävästi vakaista makrotaloudellisista oloista ja politiikoista. Makrotaloudelliset ja mikrotaloudelliset politiikat liittyvät läheisesti toisiinsa ja ne ovat toisiaan vahvistavia. Ilman kasvuun ja vakauteen tähtääviä makrotaloudellisia

⁵ KOM(2005) 24, 2.2.2004, ”Kasvua ja työtä Euroopan tulevaisuuden hyväksi. Uusi alkua Lissabonin strategialle.”

⁶ SEK(2005) 192, 3.2.2005, komission Eurooppa-neuvostolle antamaan tiedonantoon liitetty asiakirja.

politiikkoja rakenteellisen uudistuksen mahdolliset hyödyt eivät toteudu, koska taloudessa on pullonkauloja ja se on epätasapainossa. Rakenteellisilla uudistuksilla voidaan samanaikaisesti edistää makrotaloudellisten politiikkojen vakautta tehostamalla markkinoita, mikä johtaa hintojen laskuun ja parempaan häiriöiden sietokykyyn. Kattavalla uudistusstrategialla ja vakaila makrotaloudellisilla oloilla varmistetaan, että vuorovaikutus ja täydentävyys tulevat täysimääräisesti huomioon otetuiksi.

2 osa – Työllisyyden suuntaviivat

Yhdennettyjen suuntaviivojen tähän osaan sisältyy perustamissopimuksen 128 artiklan mukainen työllisyyden suuntaviivoja koskeva neuvoston päätösehdotus, josta on kuulu Euroopan parlamenttia, Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa. Nämä suuntaviivat ja niihin liittyvä eurooppalainen työllisyysstrategia ovat keskeisessä asemassa jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen koordinoinnissa. Vuodesta 1997 alkaen strategialla on edistetty työllisyyspolitiikkoihin keskittymistä, niiden seuranta ja niistä raportointia koko EU:ssa.

Tässä osassa keskitytään työllisyyspolitiikkojen osuuteen uusien ja parempien työpaikkojen luomisessa uudessa Lissabonin toimintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Työllisyyspolitiikat voivat edistää merkittävästi työllisyyden ja tuottavuuden kasvua sekä sosiaalisen koheesion lujittumista. Sosiaaliturvajärjestelmiä on myös nykyaikaistettava, jotta voidaan varmistaa niiden asianmukaisuus, niiden rahoituksen jatkuvuus ja niiden kyky vastata yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja tukea kestävää taloudellista ja työllisyyden kasvua⁷.

Työllisyyden suuntaviivoissa vahvistetaan työllisyyttä koskevat yleistavoitteet ja toiminnan painopistealueet EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa. Työllisyyspolitiikat ovat kiinteästi sidoksissa palvelu-, tuote- ja rahoitusmarkkinoiden uudistuksiin ja niillä on myönteinen vaikutus kasvuun ja työllisyyteen liittyviin makrotaloudellisiin politiikkoihin. Yhtenevyyden ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi 1 osan suuntaviivoissa viitataan vastaaviin 2 osan suuntaviivoihin ja päinvastoin.

⁷ Sosiaalipoliittisessa ohjelmassa - KOM(2005) 33 - kuvataan näitä osuuksia yksityiskohtaisesti.

Kasvua ja työllisyyttä koskevat yhdennetyt suuntaviivat (2005–2008)

Makrotaloudelliset suuntaviivat

- (1) Talouden vakauden turvaaminen.
- (2) Talouden kestävyysvarmistaminen.
- (3) Resurssien kohdentaminen tehokkaammin.
- (4) Makrotaloudellisten ja rakenteellisten politiikkojen johdonmukaistaminen.
- (5) Makrotaloudellisen vakauden ja kasvun edistäminen palkkakehityksen avulla.
- (6) Dynaaminen ja toimiva talous- ja rahaliitto.

Mikrotaloudelliset suuntaviivat

- (7) Sisämarkkinoiden laajentaminen ja syventäminen
- (8) Avointen ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistaminen.
- (9) Houkuttelevamman toimintaympäristön luominen yrityksille.
- (10) Yrittäjähenkisemmän kulttuurin edistäminen ja pk-yrityksiä tukevan ympäristön luominen.
- (11) Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentaminen ja parantaminen sekä etusijalle asetettujen rajat ylittävien hankkeiden loppuun saattaminen.
- (12) T&K-investointien lisääminen ja parantaminen.
- (13) Innovaatioiden helpottaminen sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto.
- (14) Resurssien kestävä käytön rohkaiseminen sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittaminen.
- (15) Vahvan teollisuuspohjan edistäminen.

Työllisyyden suuntaviivat

- (16) Täystyöllisyyteen, työn laadun ja tuottavuuden parantamiseen sekä sosiaalisen ja alueellisen koheesion lujittamiseen tähtäävien työllisyyspolitiikkojen täytäntöönpano.
- (17) Elämänvaiheajatteluun perustuvan työn edistäminen.
- (18) Osallisuutta edistävien työmarkkinoiden varmistaminen työnhakijoille ja heikossa asemassa oleville ryhmille.
- (19) Työmarkkinoiden tarpeiden yhteensopivuuden varmistaminen.
- (20) Joustavuuden ja työsuhdeturvan edistäminen sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen.
- (21) Työllisyyttä tukevien palkkojen ja muiden työvoimakustannusten varmistaminen.
- (22) Inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien laajentaminen ja parantaminen.
- (23) Koulutusjärjestelmien mukauttaminen uusiin pätevyysvaatimuksiin.

*

* *

Tämän perusteella komissio

- suosittelee EY:n perustamissopimuksen 99 artiklan mukaisesti seuraavia jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikkojen laajoja suuntaviivoja ja
- ehdottaa EY:n perustamissopimuksen 128 artiklan mukaisesti seuraavaa neuvoston päätöstä jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen suuntaviivoiksi.

1 osa

Komission suositus talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (2005–2008)

KOMISSION SUOSITUS

**jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikkojen laajoista suuntaviivoista (EY:n
perustamissopimuksen 99 artiklan nojalla)**

A jakso – Kasvua ja työllisyyttä edistävät makrotaloudelliset politiikat⁸

Talouden vakauden turvaaminen työllisyys- ja kasvupotentiaalin edistämiseksi

Vakailla makrotaloudellisilla politiikoilla tuetaan tasapainoista talouskasvua ja nykyisen kasvupotentiaalin toteutumista täysimääräisesti. Ne ovat tärkeitä myös sellaisten olosuhteiden luomiseksi, joilla edistetään riittävää säästämistä ja investointeja sekä investointien suuntaamista yhä enemmän osaamiseen ja innovaatioihin, jotta talous voidaan saattaa sellaiselle jatkuvalla nopeamman kasvun ja työllisyyden polulle, joka ei edistä rahan arvon alenemista. Yritysten ja yksilöiden on tulevaisuutta suunnitellessaan voitava luottaa siihen, että hintatason vakautta pidetään yllä ja että valuuttakurssit ja pitkät korot pysyvät kohtuullisen vakaina.

Rahapolitiikat voivat vaikuttaa edistämällä hintojen vakautta ja, kun tähän tavoitteeseen on päästy, tukemalla muita yleisempiä talouspolitiikkoja. Joillekin uusille jäsenvaltioille on tärkeää, että rahapolitiikat mahdollistavat pitkäaikaisten korkojen laskun jatkumisen ja valuuttakurssijärjestelmän, jonka tavoitteena on todellisen ja nominaalisen lähentymisen saavuttaminen. ERM II:een (valuuttakurssimekanismi) osallistuminen auttaa lujittamaan näitä pyrkimyksiä. Joidenkin uusien jäsenvaltioiden erityisenä makrotaloudellista politiikkaa koskevana haasteena on pitää varsin suuri vaihtotaseen alijäämä tasolla, joka ei vaaranna ulkoisen rahoituksen jatkuvaa saatavuutta. Kurinalainen finanssipolitiikka on keskeisessä asemassa pyrittäessä supistamaan vaihtotaseen alijäämää, koska sen rahoittaminen voi vaikeutua, kun yksityistämisprosessi on saatettu päätökseen.

Julkisen talouden rahoitusaseman vakauttaminen mahdollistaa automaattisten budjetinvakauttajien täyden ja symmetrisen vaikutuksen, mikä edistää tuotannon vakauttamista nopeampaan ja kestävään kasvusuuntaukseen. Vakaan rahoitusaseman jo saavuttaneiden jäsenvaltioiden haasteena on säilyttää tämä asema turvautumatta kertaluonteisiin ja väliaikaisiin toimenpiteisiin. Muiden jäsenvaltioiden on tärkeää toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten tavoitteidensa saavuttamiseksi taloudellisten edellytysten parantuessa ja välttää myötäsyklinen viritys sekä saavuttaa sellainen asema, jossa on riittävästi pelivaraa automaattisten vakauttajien täysimääräisen vaikutuksen varmistamiseksi ennen seuraavaa taloudellista laskukautta. Vaikka yksittäisten jäsenvaltioiden keskipitkän aikavälin finanssipoliittiset tavoitteet vaihtelevat nykyisen velkasuhteen ja kasvupotentiaalin perusteella, niiden on säilytettävä riittävä marginaali 3 prosenttia BKT:sta olevaan viitearvoon nähden.

Suuntaviiva. Talouden vakauden turvaamiseksi jäsenvaltioiden olisi säilytettävä suhdannekierron ajan keskipitkän aikavälin finanssipoliittiset tavoitteensa, ja niin kauan kuin

⁸ Pannessaan täytäntöön edellä vahvistettuja poliittisia suuntaviivoja jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon, että jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoista suuntaviivoista (vuodet 2003–2005) 26 päivänä kesäkuuta 2003 annetun neuvoston suosituksen, sellaisena kuin se on täydennettynä ja päivitettyinä näiden suuntaviivojen vuoden 2004 päivityksestä 5 päivänä heinäkuuta 2004 annetulla neuvoston suosituksella, sisältämät maakohtaiset suositukset ovat edelleen viitteellisesti voimassa.

tätä tavoitetta ei ole saavutettu, toteutettava kaikki tarvittavat korjaavat toimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Tässä suhteessa jäsenvaltioiden olisi vältettävä myötäsyklistä finanssipolitiikkaa. Jäsenvaltioiden, joiden vaihtotaseen alijäämä on epävakaalla pohjalla, olisi pyrittävä korjaamaan sitä toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia, jotka edistävät ulkoista kilpailukykyä ja myös alijäämän korjaamista finanssipolitiikan avulla. (Yhdennetty suuntaviiva nro 1).

Taloudellisen kestävyuden varmistaminen pitkällä aikavälillä Euroopan väestön ikääntyessä

Euroopan väestön ikääntyminen aiheuttaa vakavia ongelmia Euroopan unionin talouden kestävyydelle pitkällä aikavälillä. Viimeisimpien arvioiden mukaan EU:n työikäisen (15–64 vuotta) väestön määrä vuonna 2050 on 18 prosenttia alhaisempi kuin vuonna 2000 ja yli 65-vuotiaiden henkilöiden määrä on kasvanut 60 prosentilla. Tämä ei tarkoita pelkästään huoltosuhteen kasvua vaan myös velkataakan suurentumista, korkeampia reaalikorkoja ja alhaisempaa potentiaalista tuotosta, jollei jo nyt toteuteta toimia EU:n talouden kestävyuden varmistamiseksi pitkällä aikavälillä.

Jäsenvaltiot voivat hallita ikääntymisen taloudellisia vaikutuksia pyrkimällä vähentämään velkaa nopeammassa tahdissa ja toteuttamalla toimenpiteitä työllisyysasteen korottamiseksi ja työvoiman tarjonnan lisäämiseksi, jotta työikäisten henkilöiden määrän tulevan vähenemisen vaikutus korvautuisi. Huoltosuhteen kasvun ja vanhusten lukumäärän lisääntymiseen liittyvien tarpeiden vuoksi on myös tärkeää nykyaikaistaa sosiaaliturvajärjestelmiä niiden taloudellisen elinkelpoisuuden varmistamiseksi ja pyrkiä samaan aikaan varmistamaan myös, että niiden saatavuutta ja asianmukaisuutta koskevat tavoitteet täyttyvät. Varsinkin sosiaaliturvajärjestelmien ja työmarkkinoiden välisen vuorovaikutuksen parantaminen voi poistaa vääristymiä, jotka vaikuttavat eläkepäätöksiin, ja rohkaista työelämän pidentämistä elinajanodotteen kasvun myötä.

Suuntaviiva. Talouden kestävyuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi pyrittävä alentamaan julkista velkaa riittävästi, jotta julkista taloutta voidaan vahvistaa väestön ikääntymisestä aiheutuvien kustannusten varalta sekä uudistaa eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmiä sen varmistamiseksi, että ne ovat taloudellisesti elinkelpoisia, asianmukaisia ja saatavilla, ja toteutettava toimenpiteitä työllisyysasteen ja työvoiman tarjonnan lisäämiseksi (Yhdennetty suuntaviiva nro 2). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Elämänvaiheajatteluun perustuvan työn edistäminen” (nro 17).*

Resurssien kohdentaminen tehokkaammin sekä johdonmukaiset makrotaloudelliset ja rakenteelliset politiikat

Hyvin suunnitellut verotus- ja menojärjestelmät, jotka tehostavat resurssien kohdentamista, ovat tarpeellisia julkiselle sektorille, jotta se voi edistää täysimääräisesti kasvua ja työllisyyttä vaarantamatta talouden vakauden ja kestävyuden tavoitteiden toteutumista. Tähän voidaan päästä suuntaamalla menoja kasvua edistäviin menoluokkiin, kuten tutkimukseen ja kehitykseen (T&K), fyysisiin infrastruktuureihin, inhimilliseen pääomaan ja osaamiseen. Jäsenvaltiot voivat myös valvoa muita menoluokkia menoja koskevien sääntöjen

ja tulosbudjetoinnin avulla ja ottamalla käyttöön mekanismeja, joilla varmistetaan, että yksittäiset uudistustoimet ja yleiset uudistuspaketit ovat hyvin suunniteltuja. EU:n talouden tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa, että verotusrakenteet ja niiden vuorovaikutus etuusjärjestelmien kanssa lisäävät kasvupotentiaalia työllisyyden ja investointien kasvun myötä.

Suuntaviiva. Resurssien kohdentamiseksi tehokkaammin jäsenvaltioiden olisi ohjattava julkisia menoja kasvua edistäviin menoluokkiin, mukautettava verotusrakenteitaan kasvupotentiaalin lisäämiseksi ja varmistettava, että käytössä on mekanismeja julkisten varojen käytön ja poliittisten tavoitteiden saavuttamisten välisen suhteen arvioimiseksi ja uudistuspakettien yleisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi, tämän kuitenkin rajoittamatta talouden vakautta ja kestävyyttä koskevien suuntaviivojen soveltamista (Yhdennetty suuntaviiva nro 3).

Vakaiden makrotaloudellisten politiikkojen tarkoituksena on luoda työpaikkojen syntymistä ja kasvua edistävät olosuhteet, vaikkakin tuotannon ja hyvinvoinnin kestävä kasvu riippuu viime kädessä rakenteellisista uudistuksista, joilla edistetään markkinoiden tehokkuutta ja hyvin suunniteltuja julkisia toimenpiteitä. Mikäli rakenteellisilla politiikoilla ei onnistuta lisäämään kasvua, makrotaloudellinen vakaus horjuu esimerkiksi julkisen talouden alijäämien, jatkuvien inflaatiopaineiden ja väliaikaisiin tai pysyviin talouden häiriöihin sopeutumattomuuden vuoksi. Jäsenvaltioiden yleisen taloudellisen strategian tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa, että jäsenvaltioiden käytettävissä on johdonmukaisia rakenteellisia politiikkoja, jotka tukevat makrotaloudellista kehystä ja päinvastoin. Markkinauudistuksilla on erityisesti pyrittävä parantamaan talouden kokonaisvaltaista mukautumis- ja sopeutumiskykyä, jos sykliset taloudelliset olosuhteet muuttuvat tai esiintyy globalisaation tai teknologian kaltaisia pitkän aikavälin suuntauksia.

Suuntaviiva. Makrotaloudellisten ja rakenteellisten politiikkojen johdonmukaistamiseksi jäsenvaltioiden olisi jatkettava uudistuksia, joilla tuetaan makrotaloudellista kehystä edistämällä joustavuutta, liikkuvuutta ja sopeutumiskykyä globalisaation, teknologisen edistyksen ja syklisen muutoksen edessä (Yhdennetty suuntaviiva nro 4). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Joustavuuden ja työsuhteturvan edistäminen sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen” (nro 20).*

Makrotaloudellisen vakauden edistäminen ja rakenteellisten uudistusten täydentäminen palkkakehityksen avulla

Palkkakehitys voi vaikuttaa osaltaan vakaisiin makrotaloudellisiin olosuhteisiin ja työllisyyttä tukevaan politiikkayhdistelmään, jos reaalityömarkkinoiden nousu vastaa keskipitkällä aikavälillä samanaikaista tuottavuuden kasvua ja kannattavuusastetta, joka mahdollistaa tuottavuutta, kapasiteettia ja työllisyyttä edistävien investointien tekemisen. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, etteivät väliaikaiset tekijät, kuten suhdannetilanteen aiheuttama tuottavuuden kasvu tai pohjainflaation kertaluonteinen kasvu, johda palkkojen kestävämpään kasvuun ja että palkkakehitys heijastaa paikallisten työmarkkinoiden olosuhteita.

Koska öljyn ja raaka-aineiden hinnat ovat kasvaneet jatkuvasti, on seurattava tarkasti palkkaratkaisujen ja työvoimakustannusten nousun vaikutusta hintojen kilpailukykyyn. EU:n

tasolla voidaan pyrkiä edistämään raha- ja finanssipolitiikasta vastaavien viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten välistä jatkuvaa vuoropuhelua ja tietojen vaihtoa makrotaloudellisen vuoropuhelun kautta.

Suuntaviiva. Varmistaakseen makrotaloudellisen vakauden ja kasvun edistämisen palkkakehityksen avulla ja parantaakseen sopeutumiskykyä jäsenvaltioiden olisi edistettävä nimellispalkkojen nousua ja työvoimakustannuksia niin, että ne vastaavat keskipitkällä aikavälillä hintojen vakautta ja tuottavuuden suuntauksia, ottaen huomioon erot ammattitaidossa ja paikallisten työmarkkinoiden olosuhteissa (Yhdennetty suuntaviiva nro 5). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Työllisyyttä tukevien palkkojen ja muiden työvoimakustannusten varmistaminen” (nro 21).*

A.2 Dynaamisen ja toimivan euroalueen varmistaminen

Kasvua ja työllisyyttä on lisättävä erityisesti euroalueella sen viimeaikaisen vaimean taloudellisen suorituskyvyn ja hitaan potentiaalisen kasvuvauhdin (komission arvioiden mukaan noin 2 prosenttia) vuoksi. Kotimainen kysyntä on ollut euroalueella erityisen vaimeaa ja vuonna 2004 niin yksityinen kulutus kuin investoinnitkin ovat olleet huomattavasti alhaisempia kuin EU 25:ssä kokonaisuudessaan. Näyttää siltä, että vaimea yksityinen kulutus johtuu työllisyysnäkymiä koskevasta yleisestä huolestuneisuudesta (työttömyysaste on edelleen noin 9 prosenttia), eläkejärjestelmien kestävyyydestä ja yleisemmin julkisesta taloudesta sekä tulo-odotuksista keskipitkällä aikavälillä.

Euroalueen haasteena on varmistaa, että nykyinen kasvupotentiaali toteutuu ja että se myös lisääntyy ajan mittaan. Tämä tavoite voidaan saavuttaa kasvua ja vakautta edistävien makrotaloudellisten politiikkojen ja kattavien rakenteellisten uudistusten avulla. Molemmat ovat erityisen tärkeitä euroalueen jäsenvaltioille, sillä ne vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltioiden kykyyn sopeutua häiriöihin, joiden vaikutukset ovat epäsymmetrisiä, ja tämän vuoksi myös koko euroalueen taloudelliseen sietokykyyn. Lisäksi euroalueen yksittäisten jäsenvaltioiden talouden suorituskyky ja niiden noudattamat politiikat vaikuttavat julkishyödykkeisiin, kuten euron valuuttakurssiin, korkoihin ja hintojen vakauteen. Kaikki tämä edellyttää makrotaloudellisen ja rakenteellisen politiikan koordinoinnin tehostamista euroalueella.

Talous- ja rahaliitossa (EMU) korostetaan budjettikurin takaamista tällaisten julkishyödykkeiden suojaamiseksi. Kansallisten korko- ja valuuttapolitiikkojen puuttuminen edellyttää myös yhä enenevässä määrin vakaan rahoitusaseman saavuttamista ja ylläpitämistä, jotta saadaan tarpeeksi liikkumavaraa vaikutukseltaan epäsymmetrisiin suhdannevaihteluihin tai taloudellisiin häiriöihin sopeutumiseksi.

Hintojen ja palkkojen tasaista mukauttamista edistäviä rakenteellisia politiikkoja tarvitaan, jotta voitaisiin varmistaa, että euroalueen jäsenvaltiot pystyvät sopeutumaan nopeasti häiriöihin (kuten nykyinen öljyn hinnannousu) ja jotta voitaisiin vähentää perusteettomia inflaatioeroja jäsenvaltioiden välillä. Tässä suhteessa erityisen tärkeitä ovat politiikat, jotka lisäävät työmarkkinoiden kykyä reagoida rohkaisemalla työvoiman laajaa osallistumista,

ammatillista ja maantieteellistä liikkuvuutta ja palkkaratkaisuja, sekä uudistukset, jotka edistävät tuotemarkkinoiden joustavuutta.

Kansainvälisen talouden vakauden edistäminen ja sen taloudellisten etujen edustaminen edellyttää, että euroalue osallistuu täysivaltaisesti kansainvälistä raha- ja talouspolitiikkaa koskevaan yhteistyöhön. Vaikka euroryhmän puheenjohtajiston perustaminen auttaa koordinoimaan euroalueen jäsenten kannanottoja, euroalueen ulkoinen edustus on edelleen hajanaista ja epätäydellistä, mikä estää euroaluetta ottamaan strategisesti johtavaa asemaa maailmanlaajuisen talousjärjestelmän kehittämisessä.

Suuntaviiva. Dynaamisen ja toimivan talous- ja rahaliiton edistämiseksi euroalueen jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota budjettikuriin ja niiden valtioiden, jotka eivät ole vielä saavuttaneet keskipitkän aikavälin finanssipoliittista tavoitettaan on varmistettava, että niiden suhdannekorjattu alijäämä paranee vuosittain kertaluonteisten tai muiden väliaikaisten toimenpiteiden ansiosta keskimäärin 0,5 prosentilla BKT:stä ja vieläkin enemmän hyvinä aikoina. Euroalueen jäsenvaltioiden on toteutettava rakenteellisia uudistuksia, jotka parantavat euroalueen kilpailukykyä ja talouden sopeutumista epäsymmetrisiin häiriöihin sekä varmistettava, että euroalueen vaikutus maailmanlaajuiseen talousjärjestelmään on oikeassa suhteessa sen taloudelliseen painoarvoon (Yhdennetty suuntaviiva nro 6).

B jakso - Euroopan kasvupotentiaalia lisäävät mikrotaloudelliset uudistukset

Rakenteelliset uudistukset ovat välttämättömiä EU:n kasvupotentiaalin lisäämiseksi, sillä ne lisäävät Euroopan talouden tehokkuutta ja sopeutumiskykyä. Uudistukset olisi toteutettava kattavasti ja koordinoitusti, jotta synergiaa olisi mahdollisimman paljon.

Euroopan kasvupotentiaalin lisääminen edellyttää edistymistä niin työpaikkojen luomisessa kuin tuottavuuden kasvussa. Tuottavuuden kasvu on hidastunut EU:ssa huomattavasti 1990-luvun puolivälistä alkaen. Tämän suuntauksen kääntäminen on tärkeimpiä unionin kilpailukykyä koskevia haasteita ottaen huomioon erityisesti väestön ikääntyminen. Pelkästään väestön ikääntymisen arvioidaan vähentävän lähes puolella nykyistä potentiaalista kasvuvauhtia. Tuottavuuden kasvua onkin nopeutettava nykyisten elinolojen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Investoinnit ja innovointi edistävät tuottavuuden kasvua. Keväällä 2005 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa sovitussa Lissabonin toimintaohjelmassa tärkeimmiksi tavoitteiksi asetettiin Euroopan tekeminen investointeja houkuttelevammaksi paikaksi sekä osaamiseen ja innovointiin kohdistuvien investointien kannustaminen. Tästä syystä rakennerahastoista ja koheesiorahastosta rahoitettuja kansallisia ja alueellisia ohjelmia suunnataan yhä enemmän näiden alojen investointeihin Lissabonin tavoitteiden mukaisesti.

B.1 Euroopasta houkuttelevampi paikka investoijille ja työntekijöille

Euroopan unionin houkuttelevuus investointipaikkana riippuu muun muassa sen markkinoiden koosta ja avoimuudesta, sen lainsäädännöstä ja infrastruktuurien laadusta. Investointien lisääminen tekee Euroopasta myös tuottavamman, sillä työvoiman tuottavuus riippuu fyysisen ja inhimilliseen pääomaan sekä infrastruktuureihin tehtävistä investoinneista.

Sisämarkkinoiden laajentaminen ja syventäminen

Euroopan tuottajien kilpailu- ja selviytymiskyky sisämarkkinoilla on heidän kilpailuvalttinsa maailman markkinoilla. Täysin integroituneet sisämarkkinat tekevät myös EU:sta houkuttelevamman ulkomaisille sijoittajille. Sisämarkkinat on toteutettu pääasiassa tavaroille, ja palvelumarkkinat ovat edelleen oikeudellisesti tai tosiasiallisesti melko hajanaiset. Tämä koskee erityisesti energia- ja liikennemarkkinoita sekä säänneltyjä ammatteja. Kasvun ja työllisyyden edistämiseksi sekä kilpailukyvyn lujittamiseksi palvelujen sisämarkkinoiden on toimittava moitteettomasti ja eurooppalaisen yhteiskuntamallin periaatteita noudattaen. Tehokkuutta voidaan parantaa huomattavasti poistamalla verotukseen liittyvät esteet rajat ylittävän toiminnan tieltä ja jäljellä olevat työvoiman liikkuvuutta haittaavat esteet. Niin ikään rahoitusmarkkinoiden täydellinen integroituminen lisäisi tuotantoa ja työllisyyttä pääoman tehokkaamman kohdentamisen ja yritysrahoitukselle tarjoutuvien parempien olosuhteiden myötä.

Vaikka Euroopan yhtenäismarkkinoiden mahdolliset edut tunnustetaan yleisesti, sisämarkkinadirektiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä edistyy valitettavan hitaasti. Direktiivejä ei myös panna usein täytäntöön tai sovelleta asianmukaisesti, kuten komission käynnistämien rikkomisesta johtuvien menettelyjen suuri määrä osoittaa.

Jäsenvaltioiden on tehtävä yhteistyötä positiivisemmassa hengessä keskenään ja komission kanssa varmistaakseen, että kansalaiset ja yritykset saavat sisämarkkinalainsäädännöstä täyden hyödyn. Esimerkiksi julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä on edelleen huomattavasti parantamisen varaa. Parannuksissa voitaisiin kasvattaa julkisesti ilmoitettujen julkisten hankintojen osuutta. Lisäksi avoimemmalla hankintamenettelyllä saataisiin aikaan merkittäviä budjettisäästöjä jäsenvaltioille.

Suuntaviiva. Sisämarkkinoiden laajentamiseksi ja syventämiseksi jäsenvaltioiden olisi tehostettava sisämarkkinadirektiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, asetettava etusijalle sisämarkkinalainsäädännön tiukempi ja parempi soveltaminen, nopeutettava rahoitusmarkkinoiden integroitumista, poistettava verotukseen liittyvät esteet rahat ylittävän toiminnan tieltä ja sovellettava tehokkaasti julkisia hankintoja koskevia EU:n sääntöjä (Yhdennetty suuntaviiva nro 7).

Avoimien ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistaminen Euroopassa ja sen ulkopuolella

Avoimet ja kilpailukykyiset markkinat tehostavat resurssien käyttöä, parantavat töiden organisointia yrityksissä ja voivat edistää innovaatioita. Kilpailupolitiikalla on ollut tärkeä asema tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisessa yrityksille EU:ssa. Se voi myös edesauttaa yritysten tehokkaamman kilpailun edellyttämien olosuhteiden luomista markkinoita koskevan laajemman sääntelykehyksen ansiosta. Euroopan markkinoita voidaan avata lisää kilpailulle alentamalla valtiontukien yleistä tasoa ja ottaen kuitenkin huomioon aidot markkinahäiriöt. Näitä ponnisteluja on tuettava ohjaamalla jäljelle jäävää valtiontukea horisontaalisiin tavoitteisiin kuten tutkimukseen ja innovaatioon sekä inhimillisen pääoman optimointiin.

Markkinoille pääsyä helpottavat rakenteelliset uudistukset ovat erityisen tehokas keino kasvattaa kilpailua. Tällaiset uudistukset ovat erittäin tärkeitä markkinoilla, joilla kilpailu on aikaisemmin estynyt kilpailuvastaisen käyttäytymisen, ylisääntelyn (luvat, lisenssit, vähimmäispääomaa koskevat vaatimukset, oikeudelliset esteet, liikkeiden aukioloajat, säännellyt hinnat, rajoitetut myyntikaudet jne.) vuoksi tai kaupan suojaamisen vuoksi. Markkinoiden esteiden poistamiseksi ja sisämarkkinoiden avaamiseksi kilpailulle neuvosto on jo pyytänyt jäsenvaltioita tarkastelemaan, vastaako niiden olemassa oleva kansallinen lainsäädäntö EU:n sääntöjä.

Lisäksi yhteysverkoja tarvitsevien toimialojen kilpailulle avaamiseksi jo sovittujen toimenpiteiden toteuttaminen auttaa varmistamaan alhaisemmat hinnat ja suuremmat valintamahdollisuudet sekä takaa, että yleistä taloudellista etua koskevat palvelut ovat kaikkien kansalaisten saatavilla. Kilpailu- ja sääntelyviranomaisten olisi varmistettava, että vapautetuilla markkinoilla on riittävästi kilpailua, koska vakiintuneiden toimijoiden markkinaosuus säilyy usein erittäin suurena.

EU:n yritysten markkinoille pääsyä koskevien edellytysten parantamiseksi olisi niin ikään omaksuttava yhteinen lähestymistapa kolmansien maihin nähden. Lisäksi kunnianhimoisen sopimuksen onnistunut aikaansaaminen Dohan neuvottelukierroksella avaisi maailmanmarkkinoita kaupalle ja investoinneille, mikä puolestaan lisäisi kasvupotentiaalia.

Suuntaviiva. Varmistaakseen avoimet ja kilpailukykyiset markkinat jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle tärkeimmillä aloilla kilpailun estävien lainsäädännöllisten ja muiden esteiden poistaminen, kilpailupolitiikan täytäntöönpanon tehostaminen, kilpailun ja markkinoille pääsyn tiellä olevien esteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi markkinoiden valikoivan arvioinnin lisääminen kilpailu- ja sääntelyviranomaisten toimesta, kilpailua vääristävien valtiontukien vähentäminen ja tuen ohjaaminen tiettyihin horisontaalisiin tavoitteisiin kuten tutkimukseen ja innovaatioon sekä inhimillisen pääoman optimointiin. Jäsenvaltioiden olisi niin ikään toteutettava yhteysverkkoja tarvitsevien toimialojen kilpailulle avaamisen alalla sovitut toimenpiteet varmistaakseen tehokkaan kilpailun Euroopan laajuisilla yhdennetyillä markkinoilla sekä taattava samaan aikaan laadukkaiden yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen riittävä saatavuus (Yhdennetty suuntaviiva nro 8).

Eurooppalaisen ja kansallisen sääntelyn parantaminen

Markkinoita on säänneltävä, jotta voidaan luoda kustannuksiltaan alhainen liiketoimintaympäristö. Sääntelyllä korjataan myös markkinahäiriöitä tai suojellaan markkinoiden toimijoita. Tästä huolimatta sääntelyn kumulatiivinen vaikutus voi aiheuttaa huomattavia taloudellisia kustannuksia. Sääntelyn olisi tästä syystä oltava hyvin suunniteltua ja suhteellista.

Valmistellessaan tai tarkistaessaan lainsäädäntöä jäsenvaltioiden olisi arvioitava järjestelmällisesti lainsäädäntöaloitteista aiheutuvia kustannuksia ja niistä koituvia etuja. Niiden olisi niin ikään kuultava asianmukaisia sidosryhmiä ja annettava niille riittävästi aikaa reagoida. Jäsenvaltioita pyydetään kehittämään kansallisia sääntelyn parantamista koskevia suunnitelmia ja raportoimaan niistä kansallisissa Lissabonin ohjelmissaan.

Parempaan sääntelyyn tähtäävässä komission lähestymistavassa uuden tai tarkistettavan lainsäädännön taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset arvioidaan huolellisesti, jotta voitaisiin tunnistaa mahdollisuudet tehdä kompromisseja ja saavuttaa synergiaa eri poliittisten tavoitteiden välillä. Lisäksi olemassa olevaa sääntelyä arvioidaan yksinkertaistamisen kannalta ja sen vaikutusta kilpailukykyyn arvioidaan. Parhaillaan kehitetään yhteistä lähestymistapaa uuden ja olemassa olevan lainsäädännön hallinnollisten kustannusten mittaamiseksi.

Sääntelyä voidaan parantaa merkittävästi vähentämällä sääntelyyn liittyviä kustannuksia hallinnolliset kustannukset mukaan luettuina. Tämä on erityisen tärkeää pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset), joilla on tavallisesti käytettävissään ainoastaan rajallisesti resursseja yhteisön ja kansallisen lainsäädännön edellyttämää hallintoa varten.

Suuntaviiva. Houkuttelevamman yritysten toimintaympäristön luomiseksi jäsenvaltioiden olisi parannettava sääntelyn laatua arvioimalla järjestelmällisesti ja tarkasti niiden taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja ottaen huomioon sääntelystä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi keskusteltava laajasti lainsäädäntöaloitteita koskevista kustannuksista ja hyödyistä, erityisesti jos niihin liittyy mahdollisuus tehdä kompromisseja eri poliittisten tavoitteiden välillä (Yhdennetty suuntaviiva nro 9).

Euroopassa tarvitaan yhä enemmän yrittäjähengeä ja enemmän uusia yrityksiä, jotka haluavat alkaa toteuttaa luovia tai innovatiivisia yritysideoita. Yrittäjyydestä oppimista kaikessa koulutuksessa pitäisi tukea ja tarjota yrittäjyyteen tarvittavat taidot. Tässä mielessä olisi rohkaistava kumppanuuksia yritysten kanssa. Yritysten perustamista ja kasvua voidaan myös rohkaista parantamalla rahoituksen saatavuutta, mukauttamalla verojärjestelmiä niin, että niillä palkitaan menestymistä, ja tarjoamalla yritysten tukipalveluja varsinkin nuorille yrittäjille. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä omistusoikeuden siirtymiseen, konkurssilainsäädännön tarkistamiseen sekä pelastamis- ja rakenneuudistusmenettelyjen parantamiseen.

Suuntaviiva. Yrittäjähengemmän kulttuurin edistämiseksi ja pk-yrityksiä tukevan ympäristön luomiseksi jäsenvaltioiden olisi parannettava rahoituksen saatavuutta, mukautettava verojärjestelmiä, lujitettava pk-yritysten innovaatiokykyä ja tarjottava asianmukaista tietoa ja tukipalveluja rohkaistakseen yritysten perustamista ja kasvua pk-yrityksiä koskevan peruskirjan mukaisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi parannettava yrittäjyyttä koskevaa koulutusta ja ammatillista koulutusta (ks. vastaava työllisyyden suuntaviiva). Jäsenvaltioiden olisi niin ikään helpotettava omistusoikeuden siirtymistä, tarkistettava konkurssilainsäädäntöään ja parannettava pelastamis- ja rakenneuudistusmenettelyjä (Yhdenmukaisuus suuntaviiva nro 10).

Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentaminen ja parantaminen

Nykyaikainen infrastruktuuri on merkittävä sijoittautumispaikkojen houkuttavuuteen vaikuttava tekijä. Se helpottaa henkilöiden, tavaroiden ja palvelujen liikkuvuutta unionissa. Jotta elvytetty Lissabonin strategia tuottaisi tulosta, tarvitaan nykyaikaisia liikenne-, energia- ja sähköisen viestinnän infrastruktuureja. Yhteenliitetyt ja -toimivat Euroopan laajuiset verkot edistävät kansainvälistä kauppaa ja tehostavat sisämarkkinoiden dynaamisuutta vähentämällä kuljetuskustannuksia ja laajentamalla markkinoita. Lisäksi Euroopan laajuisiin verkkoihin liittyvien toimialojen käynnissä oleva vapauttaminen edistää kilpailua ja parantaa tehokkuutta näillä aloilla.

Eurooppalaisiin infrastruktuureihin tehtävien investointien kannalta etusijalle olisi asetettava parlamentin ja neuvoston liikenteen alan TEN-verkkoja koskevissa suuntaviivoissa tunnistamien 30 ensisijaisen liikennehankkeen toteuttaminen sekä Euroopan kasvualoitteen yhteydessä tunnistettujen Quick-start -ohjelmaan kuuluvien liikennettä, energiaa ja laajakaistayhteyksiä koskevien rajat ylittävien hankkeiden toteuttaminen. On pyrittävä ratkaisemaan myös infrastruktuurien pullonkaulat maiden sisällä. Asianmukainen infrastruktuurien hinnoittelu voi tehostaa niiden käyttöä ja edistää eri liikennemuotojen välisen kestävänsä tasapainon kehittämistä.

Suuntaviiva. Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentamiseksi ja parantamiseksi sekä etusijalle asetettujen rajat ylittävien hankkeiden loppuun saattamiseksi erityisenä tavoitteena on lisätä integraatiota kansallisilla markkinoilla laajentuneessa EU:ssa. Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä asianmukaiset liikenne-, energia sekä tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuurit varsinkin rajat ylittävälle osuudelle yhteysverkoja tarvitsevien toimialojen avaamiseksi onnistuneesti kilpailulle. Lisäksi niiden olisi ympäristökustannusten huomioon ottamiseksi kehitettävä asianmukaiset infrastruktuurien hinnoittelujärjestelmät varmistakseen infrastruktuurien tehokkaan käytön ja eri liikennemuotojen välisen kestävänsä tasapainon (Yhdenmukaisuus suuntaviiva nro 11).

B.2 Kasvua osaamisella ja innovaatioilla

T&K:hon, innovaatioihin ja koulutukseen tehtyjen investointien kautta karttunut osaaminen on pitkän aikavälin kasvun keskeinen tekijä. Poliitikot, joiden tavoitteena on lisätä osaamiseen suunnattuja investointeja ja parantaa EU:n talouden innovaatiokykyä, ovat keskeisessä asemassa kasvua ja työllisyyttä koskevassa Lissabonin strategiassa.

T&K-investointien lisääminen ja parantaminen

T&K vaikuttaa talouden kasvuun eri kanavien kautta. Ensinnäkin se voi edistää uusien markkinoiden ja tuotantoprosessien syntymistä. Toiseksi se voi parantaa jo olemassa olevia tuotteita ja tuotantoprosesseja. Kolmanneksi se lisää maan kykyä omaksua uusia teknologioita.

EU käyttää tällä hetkellä T&K:hon noin 2 prosenttia BKT:sta (vaihtelee jäsenvaltioittain alle 0,5 prosentista yli 4 prosenttiin), mikä ei ole juurikaan enemmän kuin Lissabonin strategian käynnistämisen aikoihin. Lisäksi teollisuus rahoittaa vain noin 55 prosenttia tutkimuksista EU:ssa. EU:n kollektiivinen tavoite, joka koskee tutkimusmenojen osuuden nostamista 3 prosenttiin BKT:stä, olisi saavutettava nopeammin, ja kaksi kolmasosaa kokonaisinvestoinneista olisi saatava yksityiseltä sektorilta. Jäsenvaltioita pyydetään raportoimaan vuosia 2008 ja 2010 koskevista kansallisista T&K-menotavoitteistaan ja niiden kansallisiin Lissabonin ohjelmiin sisältyvistä toimenpiteistä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Suurimpana haasteena on kehittää yrityksiä tutkimusinvestointeihin houkuttelevat perusedellytykset, välineet ja kannustimet. Julkisten tutkimusmenojen tehokkuutta on lisättävä ja julkisen tutkimuksen ja yksityisen sektorin yhteyksiä on parannettava. Osaamiskeskustoja ja -verkkoja olisi lujitettava ja julkisten tukimekanismien kuten verotuksellisten toimenpiteiden käyttöä olisi parannettava yksityisen T&K:n kannustamiseksi. On myös tärkeää varmistaa, että yritykset toimivat riittävän kilpailukykyisessä ympäristössä, jotta kilpailu kannustaisi yksityissektoria investoimaan innovaatiotoimintaan. Lisäksi on ponnisteltava määrätietoisesti eurooppalaisten tutkijoiden määrän ja ammattitaidon lisäämiseksi erityisesti houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen ja tekniseen koulutukseen sekä parantamalla urakehitysmahdollisuuksia samoin kuin tutkijoiden valtioiden välistä ja eri alojen välistä liikkuvuutta.

Suuntaviiva. T&K-investointien lisäämiseksi ja parantamiseksi jäsenvaltioiden olisi kehitettävä edelleen toimenpidevalikoimaa yritysten T&K:n edistämiseksi parantamalla perusedellytyksiä ja varmistamalla, että yritykset toimivat riittävän kilpailukykyisessä ympäristössä, lisäämällä T&K:hon tarkoitettujen julkisten menojen määrää ja tehostamalla niiden käyttöä, lujittamalla osaamiskeskustoja, parantamalla julkisten tukimekanismien kuten verotuksellisten toimenpiteiden käyttöä yksityisen T&K:n kannustamiseksi, varmistamalla ammattitaitoisten tutkijoiden riittävän määrän houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen ja tekniseen koulutukseen sekä parantamalla urakehitysmahdollisuuksia samoin kuin tutkijoiden valtioiden välistä ja eri alojen välistä liikkuvuutta (Yhdennetty suuntaviiva nro 12). Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien laajentaminen ja parantaminen” (nro 22).

Innovaatioiden helpottaminen, tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto ja resurssien kestävä käyttö

Euroopan talouden dynaamisuus riippuu ratkaisevasti sen innovaatiokyvystä. Tästä syystä on luotava innovaatioita suosivat taloudelliset perusedellytykset, joihin sisältyvät muun muassa hyvin toimivat rahoitus- ja tuotemarkkinat sekä selkeästi määritellyt ja edulliset teollis- ja tekijänoikeudet. Innovaatioita tuovat usein markkinoille uudet yritykset, joilla voi olla erityisiä vaikeuksia rahoituksen saamisessa. Innovatiivisten yritysten perustamista ja kasvua samoin kuin rahoituksen saatavuutta edistävien toimenpiteiden pitäisi tästä syystä lisätä innovatiivista toimintaa. Teknologian levitystä voidaan edistää kehittämällä innovaatiokeskuksia ja -verkkoja sekä tarjoamalla pk-yrityksille innovaatiota tukevia palveluja. Osaamisen siirtäminen tutkijoiden liikkuvuuden, ulkomaisten suorien sijoitusten (FDI) tai tuodun teknologian kautta on erityisen tärkeää kehityksessä jälkeen jääneille maille ja alueille.

EU ei ole pystynyt saamaan täyttä hyötyä tuotannon kasvusta ja tieto- ja viestintätekniikan käytöstä. Tämä osoittaa, että tieto- ja viestintätekniikkaan tehtävät investoinnit ovat edelleen riittämättömiä ja että tieto- ja viestintätekniikkaa käyttävillä aloilla esiintyy institutionaalisia ja organisatorista ongelmia. Teknologiset innovaatiot riippuvat viime kädessä kasvua suosivasta taloudellisesta ympäristöstä. Tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto riippuu erityisesti mukautuvasta työn organisoinnista ja joustavista markkinoista.

Suuntaviiva. Innovaatioiden helpottamiseksi ja tieto- ja viestintätekniikan käyttöönottamiseksi jäsenvaltioiden olisi keskityttävä parantamaan innovaatiota tukevia palveluja, erityisesti teknologian siirtoa, luotava yliopistot ja yritykset yhdistäviä innovaatiokeskuksia ja -verkkoja, rohkaistava osaamisen siirtoa ulkomaisten suorien sijoitusten avulla, parannettava rahoituksen saatavuutta sekä otettava käyttöön selkeästi määritellyt ja edulliset teollis- ja tekijänoikeudet. Niiden olisi helpotettava tieto- ja viestintätekniikoiden käyttöönottoa ja niihin liittyviä muutoksia työn organisoinnissa (Yhdenmukainen suuntaviiva nro 13).

Unionin jatkuva menestyminen riippuu myös siitä, kuinka resursseihin ja ympäristöön liittyviä haasteita käsitellään, sillä jos niihin ei puututa, ne jarruttavat tulevaa kasvua. Öljynhintojen viimeaikainen kehitys ja tulevaisuudennäkymät ovat osoittaneet, että energiatehokkuuskysymyksiä on käsiteltävä. Niiden käsittelyn siirtäminen tuonnemmaksi nostaa toimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvia taloudellisia kustannuksia. On toteutettava toimenpiteitä esimerkiksi ilmastomuutoksen torjumiseksi, resurssien rationaalisen käytön edistämiseksi ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi. Tässä yhteydessä olisi käytettävä markkinaehtoisia välineitä, jotta hinnat heijastaisivat paremmin ympäristövahinkoja ja sosiaalisia kustannuksia. Kyseisten alojen innovatiivista toimintaa ja niiden osuutta kestävä kehityksen toteutumisessa voidaan lisätä kehittämällä ja käyttämällä ympäristöystävällisiä teknologioita ja ottamalla huomioon ympäristöarvot julkisissa hankinnoissa. EU:n yritykset kuuluvat esimerkiksi maailman johtaviin uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien teknologioiden kehittäjiin. Koska energian hinta on noussut jatkuvasti ja ilmastoon kohdistuvat uhat lisääntyvät, niin kestävä kehityksen kuin kilpailukyvyntäkin kannalta on erityisen tärkeää pyrkiä parantamaan energiatehokkuutta.

Suuntaviiva. Resurssien kestävä käytön rohkaisemiseksi sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittamiseksi jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle ulkoisten ympäristökustannusten huomioon ottaminen, energiatehokkuuden lisääminen sekä ympäristöystävällisten teknologioiden kehittäminen ja soveltaminen. Nämä painopistealueet olisi pantava täytäntöön noudattaen olemassa olevia eurooppalaisia sitoumuksia sekä ympäristöteknologioita koskevaan toimintasuunnitelmaan sisältyviä toimia ja välineitä käyttämällä markkinaehtoisia välineitä, riskirahastoja ja T&K-rahoitusta, ottamalla huomioon ympäristöarvot julkisissa hankinnoissa sekä lakkauttamalla ympäristölle haitalliset tuet ja muut poliittiset välineet (Yhdennetty suuntaviiva nro 14).

Vahvan eurooppalaisen teollisuuspohjan edistäminen

EU:n tuottavuuden kasvun viimeaikainen hidastuminen liittyy osittain EU:n vaikeuksiin suunnata talouttaan uudelleen uusille aloille, joilla tuottavuuden kasvu on suurempi. Taloudellisen ja teknologisen johtoasemansa vahvistamiseksi ja säilyttämiseksi Euroopan on vahvistettava kykyään kehittää ja markkinoida uusia teknologioita. Tutkimukseen, sääntelyyn ja rahoitukseen liittyvien haasteiden yhdessä ratkomisesta EU:n tasolla saatavaa synergiaa ei aina ole hyödynnetty täysimääräisesti lukuun ottamatta Galileon kaltaisia ohjelmia tai lentokoneteollisuuden alalla toteutettuja ohjelmia; haasteiden määrästä ja laajuudesta johtuen yksittäiset jäsenvaltiot eivät yksin pysty korjaamaan markkinoiden toiminnan puutteita. Tästä syystä EU ei ole pystynyt hyödyntämään teknologista potentiaaliaan täysimääräisesti. Eurooppalaisen osaamisen yhdistäminen sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittäminen tapauksissa, joista yhteiskunnalle koituu suuremmat hyödyt kuin yksityiselle sektorille, auttavat hyödyntämään tätä potentiaalia.

Suuntaviiva. Vahvan eurooppalaisen teollisuuspohjan edistämiseksi jäsenvaltioiden olisi keskityttävä uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittämiseen. Tämä tarkoittaa erityisesti yhteisten eurooppalaisten teknologia-aloitteiden kehittämiseen ja täytäntöönpanoon sitoutumista sekä julkisen ja yksityisen sektorien kumppanuuksien kehittämistä aitojen markkinahäiriöiden ratkaisemiseksi sekä alueellisten tai paikallisten klusterin luomista (Yhdennetty suuntaviiva nro 15).

2 osa

Työllisyyden suuntaviivat (2005–2008)

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTÖS

jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen suuntaviivoista (EY:n perustamissopimuksen 128 artiklan nojalla)

Ehdotus:

NEUVOSTON PÄÄTOS

jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen suuntaviivoista

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 128 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen⁹,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹⁰,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹¹,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon¹²,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa unionin tavoitteeksi asetetaan taloudellisen ja sosiaalisen edistyksen sekä työllisyyden korkean tason edistäminen. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 125 artiklassa todetaan, että jäsenvaltiot ja yhteisö pyrkivät kehittämään yhteensovittettua työllisyysstrategiaa ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä.
- (2) Vuonna 2000 Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto käynnisti strategian, jonka tavoitteena on ylläpitää kestävää talouskasvua, luoda uusia ja parempia työpaikkoja ja lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja jossa asetettiin pitkän aikavälin työllisyystavoitteet. Viisi vuotta myöhemmin strategian tulokset ovat vaihtelevia.
- (3) Työllisyyden suuntaviivojen ja talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen esittäminen yhdennetyssä paketissa edistää Lissabonin strategian uudelleensuuntaamista kasvuun ja työllisyyteen. Eurooppalainen työllisyysstrategia on tärkeässä asemassa Lissabonin strategiaan sisältyvien työllisyystavoitteiden saavuttamisessa.
- (4) Maaliskuun 22 ja 23 päivänä 2005 kokoontuneen kevään Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti täystyöllisyys, työn laatu ja tuottavuus sekä sosiaalinen yhteenkuuluvuus ovat tavoitteita, jotka edellyttävät selkeitä painopisteitä: työelämään

⁹ EUVL C, s...

¹⁰ EUVL C, s...

¹¹ EUVL C, s...

¹² EUVL C, s...

on houkuteltava ja työelämässä on pidettävä enemmän ihmisiä ja sosiaalista suojelua on uudistettava, työntekijöiden ja yritysten sopeutumiskykyä ja työmarkkinoiden joustavuutta on parannettava, ja inhimilliseen pääomaan on investoitava koulutusta ja ammattitaitoa parantamalla.

- (5) Työllisyyden suuntaviivoja olisi tarkistettava perusteellisesti ainoastaan kolmen vuoden välein, ja välivuosien aikaisia päivityksiä olisi rajoitettava tiukasti vuoteen 2008 asti.
- (6) Neuvoston 14 päivänä lokakuuta 2004 hyväksymät työllisyyttä koskevat suositukset¹³ ovat edelleen voimassa viitteellisesti,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

Hyväksytään liitteessä vahvistetut jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikkojen suuntaviivat.

2 artikla

Suuntaviivat on otettava kokonaisuudessa huomioon jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikoissa ja niistä on raportoitava vuosittain esitettävissä Lissabonin kansallisissa ohjelmissa.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

¹³ EUVL L 326, 19.10.2004.

LIITE

1 USEAMPIEN IHMISTEN HOUKUTTELEMINEN TYÖELÄMÄÄN JA PITÄMINEN TYÖELÄMÄSSÄ SEKÄ SOSIAALITURVAJÄRJESTELMIEN NYKYAIKAISTAMINEN

Täystyöllisyyden saavuttaminen sekä työttömyyden ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten määrän vähentäminen lisäämällä työvoiman kysyntää ja tarjontaa on elintärkeää. Tämä on kytköksissä työpaikkojen houkuttavuuden, työn laadun ja työvoiman tuottavuuden kasvun parantamiseen sekä köyhien työntekijöiden osuuden vähentämiseen. Työn laadun, tuottavuuden ja työllisyyden välistä synergiaa olisi hyödynnettävä täysimääräisesti. Määrätietoisia ponnisteluja tarvitaan sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja heikommassa asemassa olevien ryhmien työelämään integroitumisen tukemiseksi sekä alueellisten työllisyyttä, työttömyyttä ja työvoiman tuottavuutta koskevien erojen vähentämiseksi erityisesti kehityksessä jälkeen jääneillä alueilla. Tulosten saavuttaminen edellyttää yhtäläisiä mahdollisuuksia, syrjinnän torjuntaa ja tasa-arvon valtavirtaistamista.

Suuntaviiva. Täystyöllisyyteen, työn laadun ja tuottavuuden parantamiseen sekä sosiaalisen ja alueellisen koheesion lujittamiseen tähtäävien työllisyyspolitiikkojen täytäntöönpano. Poliitiikkojen avulla olisi pyrittävä saamaan Euroopan unionin keskimääräiseksi työllisyysasteeksi 70 prosenttia, naisten työllisyysasteeksi vähintään 60 prosenttia ja ikääntyvien työntekijöiden (55–64 vuotta) työllisyysasteeksi 50 prosenttia sekä vähentämään työttömyyttä ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten määrää. Jäsenvaltioiden olisi asetettava kansalliset työllisyystavoitteet vuosiksi 2008 ja 2010 (Yhdennetty suuntaviiva nro 16).

Työllisyysasteen kohottaminen on tehokkain tapa lisätä taloudellista kasvua ja edistää osallisuuteen perustuvia talouksia sekä varmistaa turvaverkko niille, jotka eivät pysty työskentelemään. Elämänvaiheajatteluun perustuvan työn edistäminen ja sosiaaliturvajärjestelmien nykyaikaistaminen, jotta voidaan varmistaa niiden asianmukaisuus, rahoituksen jatkuvuus ja kyky vastata yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin, on myös tarpeen, sillä työikäisen väestön määrän odotetaan vähenevän. Uudessa sukupolvien välisessä lähestymistavassa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota miesten ja naisten jatkuviin työllisyyseroihin sekä ikääntyvien työntekijöiden ja nuorten alhaiseen työllisyysasteeseen. Nuorisotyöttömyyden torjumiseksi on myös toteutettava toimenpiteitä, sillä se on keskimäärin kaksinkertainen kokonaistyöttömyysasteeseen verrattuna. Työllisyyden kasvun helpottamiseksi on luotava oikeanlaiset olosuhteet niin työelämään ensimmäistä kertaa tuleville ja työelämään tauon jälkeen palaaville kuin niille, jotka haluavat pidentää työuraansa. Niin ikään tärkeitä tekijöitä ovat työn laatu, palkat ja etuudet mukaan luettuina, työolot, työturvallisuus, elinikäinen oppiminen ja uramahdollisuudet sekä sosiaaliturvajärjestelmien tuki ja kannustimet. Eurooppalaisen nuorisosopimuksen täytäntöönpanolla tulisi edistää elämänvaiheajatteluun perustuvaa työtä.

Suuntaviiva. Elämänvaiheajatteluun perustuvan työn edistäminen seuraavilla tavoilla: uusien työllistymiskulkujen rakentaminen nuorille ja nuorisotyöttömyyden vähentäminen; määrätietoiset toimet työllisyyteen, työttömyyteen ja palkkoihin liittyvien sukupuolierojen poistamiseksi; työn ja yksityiselämän sovittaminen yhteen aiempaa paremmin muun muassa tarjoamalla edullisia lastenhoitopalveluja ja muita huollettavana olevia henkilöitä koskevia hoitopalveluja; nykyaikaiset eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmät, joiden asianmukaisuus, rahoituksen jatkuvuus ja kyky vastata muuttuviin tarpeisiin on varmistettu ja joista tuetaan osallistumista työelämään ja pidempää työtä mukana luettuina asianmukaiset kannustimet työn jatkamiseksi ja varhaiseläkkeelle siirtymisen ehkäisemiseksi; aktiivista ikääntymistä kannustavien työolojen tukeminen (Yhdennetty suuntaviiva nro 17). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Talouden kestävyuden varmistaminen” (nro 2).*

Osallistumista voidaan lisätä ja sosiaalista syrjäytymistä torjua helpottamalla työnhakijoiden työnsaantia, ehkäisemällä työttömyyttä ja varmistamalla, että työttömäksi joutuneet henkilöt pysyvät läheisessä yhteydessä työmarkkinoihin, ja parantamalla heidän työllistävyyttään. Tämä edellyttää työmarkkinoilla olevien esteiden purkamista tehostamalla työnhakua, helpottamalla koulutukseen pääsyä ja muiden aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden saatavuutta ja varmistamalla, että työnteko on kannattavaa sekä poistamalla työttömyys-, köyhyys- ja kannustinloukut. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä heikommassa asemassa olevien ryhmien osallisuuden edistämiseen työmarkkinoilla muun muassa sosiaalipalvelujen ja sosiaalitalouden laajentamisen kautta. Heikommassa asemassa olevien ryhmien työttömyyserot samoin kuin työttömyyserot muiden kuin EU:n kansalaisten ja EU:n kansalaisten välillä ovat edelleen liian suuret ja niitä olisi kavennettava merkittävästi kansallisten tavoitteiden mukaisesti. Erityisen tärkeitä toimenpiteitä ovat syrjinnän torjunta, vammaisten työhönpääsyn edistäminen sekä siirtolaisten ja vähemmistöjen kotouttaminen.

Suuntaviiva. Osallisuutta edistävien työmarkkinoiden varmistaminen työnhakijoille ja heikommassa asemassa oleville ryhmille seuraavilla tavoilla: aktiiviset ja ennalta ehkäisevät työmarkkinatoimenpiteet, joihin sisältyy tarpeiden tunnistaminen varhaisessa vaiheessa, työnhaun tukeminen, ohjaaminen ja koulutus yksilöllisten toimintasuunnitelmien mukaisesti, heikommassa asemassa olevien ryhmien osallisuutta työmarkkinoilla edistävien, sosiaalista ja alueellista koheesiota lujittavien ja köyhyyttä poistavien sosiaalipalvelujen tarjonta; verotus- ja etuusjärjestelmien, myös etuuksien hallinnointi ja ehdollisuus, jatkuva tarkastelu sekä korkeiden efektiivisten marginaaliveroasteiden alentaminen, jotta työn tekeminen kannattaa ja riittävä sosiaaliturvan taso varmistetaan (Yhdennetty suuntaviiva nro 18).

Jotta yhä useammat löytäisivät parempia työpaikkoja, on myös tarpeen parantaa työmarkkinoiden infrastruktuuria, EURES-verkko mukaan luettuna, kansallisella ja EU:n tasolla niin että mahdollisia ristiriitaisuuksia voitaisiin ennakoida paremmin ja löytää niihin ratkaisuja. Tässä yhteydessä erityisen tärkeää on työntekijöiden liikkuvuus EU:ssa, mikä olisi varmistettava. Lisäksi on tarkasteltava kolmansien maiden kansalaisten maahanmuutosta saatavaa työvoiman lisätarjontaa.

Suuntaviiva. Työmarkkinoiden tarpeiden yhteensopivuuden varmistaminen seuraavilla tavoilla: työmarkkinainstituutioiden ja erityisesti työllisyyspalvelujen nykyaikaistaminen ja lujittaminen; työllisyys- ja koulutusmahdollisuuksien avoimuuden varmistaminen kansallisella ja Euroopan tasolla Euroopan laajuisen liikkuvuuden helpottamiseksi; tarvittavien taitojen, työmarkkinoiden puutteiden ja pullokaulojen parempi ennakointi;

taloudellisista syistä tapahtuvan muuttoliikkeen asianmukainen hallinta (Yhdennetty suuntaviiva nro 19).

2 TYÖNTEKIJÖIDEN JA YRITYSTEN MUKAUTUMISKYVYN KEHITTÄMINEN JA TYÖMARKKINOIDEN JOUSTAVUUDEN LISÄÄMINEN

Euroopan on parannettava kykyään ennakoida ja käynnistää taloudellisia ja sosiaalisia muutoksia ja sopeutua niihin. Tämä edellyttää työllisyyttä tukevia työvoimakustannuksia, työn organisoinnin nykyaikaistamista ja hyvin toimivia työmarkkinoita, joilla joustavuus yhdistyy työsuhteturvaan yritysten ja työntekijöiden tarpeiden täyttämiseksi. Tällä tavoin voitaisiin myös ehkäistä työmarkkinoiden segmentoitumista ja vähentää pimeää työtä.

Tämän päivän yhä globaalimmassa taloudessa, joiden markkinat avautuvat, ja uusien teknologioiden jatkuvan käyttöönoton myötä yritysten ja työntekijöiden on tarpeen ja jopa mahdollista sopeutua. Vaikka rakennemuutos hyödyttää yleisesti ottaen kasvua ja työllisyyttä, se tuo mukanaan myös muutoksia, jotka ovat vahingollisia joillekin työntekijöille ja yrityksille. Yritysten on toimittava joustavammin voidakseen vastata tavaroiden ja palvelujen kysynnän äkillisiin muutoksiin, sopeuduttava uusiin teknologioihin ja kilpailukykyänsä säilyttääkseen pystyttävä innovoimaan jatkuvasti. Yritysten on myös yhä enenevässä määrin vastattava työntekijöiden henkilökohtaisten mieltymysten ja perhesuhteissa tapahtuvien muutosten ohjaamiin työnlaatua koskeviin vaatimuksiin, ja niiden on selviydyttävä ikääntyvään työvoimaan ja yhä harvempiin nuoriin työntekijöihin liittyvästä haasteesta. Työntekijöiden työelämä on monimutkaistumassa, kun työmuodot muuttuvat monipuolisemmiksi ja epäsäännöllisemmiksi ja työelämän aikana on otettava huomioon monta siirtymistä. Nopeasti muuttuvien talouksien ja muutokseen liittyvän rakenneuudistuksen vuoksi työntekijöiden on omaksuttava uusia työtapoja, tieto- ja viestintätekniikan käytön lisääntyminen mukaan luettuna, ja muutoksia työtehtävissä sekä valmistauduttava elinikäiseen oppimiseen. Työmahdollisuuksien laajempi ja EU:n laajuinen hyödyntäminen edellyttää myös maantieteellistä liikkuvuutta.

Suuntaviiva. Joustavuuden ja työsuhteturvan edistäminen sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen seuraavilla tavoilla: työlainsäädännön mukauttaminen, vakituisten ja tilapäisten työsopimusten joustavuuden tarkistaminen tarpeen mukaan; muutosten ja erityisesti kaupan avautumiseen liittyvien muutosten ennakkoinnin parantaminen ja positiivinen hallinta taloudellinen rakenneuudistus mukaan luettuna, jotta voitaisiin minimoida niistä aiheutuvat sosiaaliset kustannukset ja helpottaa sopeutumista; työtehtävissä tapahtuvien siirtymien tukeminen, koulutus, itsenäisen ammatin harjoittaminen, yrityksen perustaminen ja maantieteellinen liikkuvuus mukaan luettuina; innovatiivisten ja mukautuvien työn organisointimuotojen edistäminen ja levittäminen, myös terveyden ja turvallisuuden parantaminen, sekä työsuhte- ja työaikajärjestelyjen moninaisuus työn laadun ja tuottavuuden parantamiseksi; uusiin teknologioihin sopeutuminen työpaikalla, määrätietoiset toimet pimeän työn muuttamiseksi lailliseksi työksi (Yhdennetty suuntaviiva nro 20). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Makrotaloudellisten ja rakenteellisten politiikkojen johdonmukaistaminen” (nro 4).*

Työpaikkojen syntymisen maksimoimiseksi, kilpailukykyyn säilyttämiseksi ja yleisen talouskehityksen kehittämiseksi yleisen palkkakehityksen olisi vastattava tuottavuuden kasvua suhdannekierron aikana ja heijastettava työmarkkinatilannetta. Työpaikkojen syntymisen helpottamiseksi varsinkin matalapalkka-aloilla voi myös olla tarpeen vähentää välillisiä työvoimakustannuksia ja tarkistaa verokiilaa.

Suuntaviiva. Työllisyyttä tukevien palkkojen ja muiden työvoimakustannusten varmistaminen seuraavilla tavoilla: suotuisten puitteiden luominen tuottavuutta ja työmarkkinasuuntauksia alakohtaisella ja alueellisella tasolla heijastavia palkkaneuvottelujärjestelmiä varten kunnioittaen työmarkkinaosapuolten asemaa; välillisten työvoimakustannusten rakenteen ja tason seuraaminen ja tarvittaessa tarkistaminen sekä niiden vaikutus työllisyyteen erityisesti matalapalkka-aloilla työskentelevien ja ensimmäistä kertaa työelämään tulevien osalta (Yhdennetty suuntaviiva nro 21). *Ks. myös suuntaviiva ”Makrotaloudellisen vakauden ja kasvun edistäminen palkkakehityksen avulla” (nro 5).*

3 LISÄSIJOITTAMINEN INHIMILLISEEN PÄÄOMAAN PARANTAMALLA KOULUTUSTA JA TAITOJA

Euroopan on lisättävä inhimilliseen pääomaan kohdistuvia investointejaan. Liian monien työmarkkinoille pääsy estyy tai he pysyvät työmarkkinoilla, koska heillä ei ole riittävästi taitoja tai taidot eivät vastaa kysyntää. Kaikkien ikäryhmien työhönpääsyn edistämiseksi sekä tuottavuuden ja työn laadun parantamiseksi EU:n on investoitava enemmän ja tehokkaammin inhimilliseen pääomaan samoin kuin yksilöitä, yrityksiä, taloutta ja yhteiskuntaa hyödyttävään elinikäiseen oppimiseen. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet määrittelemään vuoteen 2006 mennessä elinikäistä oppimista varten kattavia strategioita.

Osaamis- ja palvelutaloudet edellyttävät perinteiseltä teollisuudelta erilaisia taitoja, joita on myös jatkuvasti saatettava ajan tasalle teknologisten muutosten ja innovaatioiden huomioon ottamiseksi. Jos työntekijät haluavat pysyä ja kehittyä työssään, heidän on lisättävä ja uudistettava taitojaan säännöllisesti. Yritysten tuottavuus riippuu muutokseen sopeutuvan työvoiman synnyttämisestä ja ylläpitämisestä. Hallitusten on varmistettava, että koulutustaso nousee ja että nuorilla on tarvittavat keskeiset taidot eurooppalaisen nuorisosopimuksen mukaisesti. Kaikki sidosryhmät olisi saatava mukaan kehittämään ja edistämään todellista elinikäisen oppimisen kulttuuria jo varhaisesta iästä alkaen. Jotta julkisia ja yksityisiä investointeja henkilöresursseihin saataisiin lisättyä merkittävästi, on tärkeää varmistaa, että kulut ja vastuut jakautuvat kaikkien toimijoiden kesken tasapuolisesti ja avoimesti. Jäsenvaltioiden olisi käytettävä paremmin hyväkseen rakennerahastojen ja Euroopan investointipankin tarjoamia koulutusinvestointimahdollisuuksia.

Suuntaviiva. Inhimilliseen pääomaan tehtävien investointien laajentaminen ja parantaminen seuraavilla tavoilla: tehokkaiden elinikäistä oppimista koskevien strategioiden käyttöönotto Euroopan laajuisten sitoumusten mukaisesti, myös asianmukaiset kannustimet ja kustannusten jakautumista koskevat järjestelyt yrityksille, viranomaisille ja yksilöille erityisesti koulunkäynnin kesken jättäneiden oppilaiden lukumäärän vähentämiseksi merkittävästi; parempi pääsy ammatilliseen, keskiasteen ja korkeamman asteen koulutukseen, mukaan luettuina oppisopimukset ja yrittäjäyyskoulutus; laajempi osallistuminen jatko- ja työpaikkakoulutukseen kaikissa elämän vaiheissa erityisesti ammattitaidottomille ja ikääntyville työntekijöille (Yhdennetty suuntaviiva nro 22). *Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”T&K-investointien lisääminen ja parantaminen” (nro 12).*

Kunnianhimoisten tavoitteiden asettaminen ja investointien lisääminen kaikkien toimijoiden tasolla ei vielä riitä. Jotta tarjonta vastaisi käytännön kysyntää, elinikäisen oppimisen on oltava kohtuuhintaista, kaikkien saatavilla ja muuttuvia tarpeita vastaavaa. Koulutusjärjestelmien mukauttaminen ja niiden valmiuksien kehittäminen on tarpeen, jotta ne olisivat yhteydessä työmarkkinoiden tarpeisiin, vastaisivat osaamistalouden ja yhteiskunnan

tarpeita ja olisivat tehokkaita. Tieto- ja viestintätekniikalla voidaan parantaa koulutusmahdollisuuksia ja räätälöidä koulutus vastaamaan paremmin työntekijöiden ja työnantajien tarpeita. Työmahdollisuuksien laajempi hyödyntäminen EU:ssa edellyttää myös laajempaa liikkuvuutta työ- ja opiskelutarkoituksessa. Euroopan työmarkkinoilla liikkuvuuden tiellä olevat esteet olisi poistettava. Tämä koskee erityisesti esteitä, jotka liittyvät tutkintotodistusten ja ammattipätevyyden tunnustamiseen ja avoimuuteen. Kansallisten koulutusjärjestelmien uudistusten tukemiseksi on tärkeää käyttää hyväksi Euroopan tasolla sovittuja välineitä ja puitteita.

Suuntaviiva. Koulutusjärjestelmien mukauttaminen uusiin pätevyysvaatimuksiin seuraavilla tavoilla: ammatillisten tarpeiden ja tärkeimpien pätevyysvaatimusten tunnistamisen parantaminen sekä tulevaisuuden taidollisten vaatimusten ennakoiminen; koulutustarjonnan laajentaminen; puitteiden kehittäminen ammattipätevyyskysymysten avoimuuden, niiden tosiasiallisen tunnustamisen sekä epävirallisen oppimisen ja arkioppimisen tunnustamisen tukemiseksi; koulutusjärjestelmien houkuttavuuden, avoimuuden ja korkeatasoisuuden varmistaminen (Yhdennetty suuntaviiva nro 23).

*

* *

Toimenpiteitä toteuttaessaan jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota työllisyyspolitiikkojen hyvään hallintotapaan. Jäsenvaltioiden olisi luotava laajat muutuskumppanuudet lisäämällä parlamentaaristen elinten ja sidosryhmien osallistumista alue- ja paikallisviranomaiset mukaan luettuina. Tässä yhteydessä keskeisessä asemassa ovat eurooppalaiset ja kansalliset työmarkkinaosapuolet. Jäsenvaltioiden olisi määriteltävä sitoumuksensa ja tavoitteensa EU:n suuntaviivoja ja suosituksia noudattaen. Hyvä hallintotapa edellyttää myös avoimuutta hallinnollisten ja taloudellisten resurssien kohdentamisessa. Jäsenvaltioiden olisi yhdessä komission kanssa kohdennettava rakennerahastojen ja erityisesti Euroopan sosiaalirahaston varat eurooppalaisen työllisyysstrategian täytäntöönpanoon ja raportoitava toteutetuista toimenpiteistä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä institutionaalisen ja hallinnollisen kapasiteetin lujittamiseen jäsenvaltioissa.

Pannessaan täytäntöön edellä vahvistettuja suuntaviivoja jäsenvaltioiden on muistettava, että vuoden 2003 työllisyys-suuntaviivoissa vahvistetut kansalliset suositukset, edistymistä mittaavat indikaattorit ja tavoitteet sekä vuoden 2004 suositukset ovat edelleen voimassa viitteellisesti.